

504606

4191521

1590313

III

EXERCITATIONES CRITICAE

504606

III

IN

ARISTOPHANIS PLUTUM

NOVAE

SCRIPSIT

7-9

ALBERTUS DE BAMBERG.

Książka
po dezynfekcji

in Veneto adscripta *persi*, quam Velsenii *...* infra p. 17 videbimus.
p. 4.

ato a soc.
ophanes scripsit
ox usu satis crebro

504606

—
11
—

Biblioteka Jagiellńska

1002443919

v. 343 *RV* νή τοὺς θεοὺς exhibent, quae verba a quattuor illis editoribus recepta eis quae sequuntur adsignanda esse diximus Exercit. crit. p. 51. Blaydesium a Parisino et Vaticano μὰ τοὺς θεοὺς accepturum esse inde colligo, quod ad Thesmoph. 383 φιλοτιμίᾳ μὲν οὐδεμιᾷ μὰ τῶ θεῷ λέξουσ' ἀνάστην et Pl. 715 ὁπὰς γὰρ εἶχεν οὐκ ὀλίγας μὰ τὸν *Alu* et 343 ἀλλ' οὐδ' ἐν ἀποκρύψας ἐρῶ μὰ τοὺς θεοὺς conferri iussit. Ac sic legendum esse etsi non possum demonstrare, tamen sentire mihi videor.

Aliis locis dubitari nequit, quin Bergkii, Meinekii, Dindorfii, Velsenus Parisinum et Vaticanum recte secuti sint; hos dico: v. 111 *RV* μακράν, *AU* μακρά, v. 162 *V* ἡμῶν, *R* om., *AU* αὐτῶν, v. 167 *RV* om. γε, *AU* add. γε, v. 172 *RV* δαί, *AU* δέ, v. 289 *RV* om. ὄντως, *AU* add. ὄντως, v. 301 *RV* om. ἡμίερον, *AU* add. ἡμίερον, v. 312 *RV* λαοῦτον, *AU* λαοῦτον (*A* λαοῦτον), v. 325 *RV* συντεταγμένως, *AU* συντεταμένως, v. 367 *RV* ἔχεις, *AU* ἔχει¹⁾, v. 401 *RV* νῶν, *A* νῶ, *U* νῶ, v. 428 *R* ἀνέκραγες, *V* ἀνακέραγες, *AU* ἐνέκραγες, v. 432 *RV* εἶτις, *AU* ἦτις, v. 488 *RV* τοῖς, *AU* τοῖσι, v. 516 *RV* ἐξῆν, *AU* ἐξῆ, leg. ἐξῆ, v. 576 *RV* καὶ μάλιστα, *A* μάλιστα, *U* μάλλιστα, v. 583 αὐτὸς τὸν Ὀλ., *AU* τὸν Ὀλ. αὐτὸς, v. 587 *RV* τοῦτο, *AU* τοῦτω, leg. τοῦτω, v. 614 *RV* παιδῶν, *AU* παιδων, v. 681 *R* ταῦτ' ἠνίξεν, *V* ταῦτ' ἠκίξεν, *AU* ταῦθ' ἠγιξεν, v. 708 *RV* δέ, *AU* δ' ἐν, v. 721 *RV* ἐκτρέφας, *AU* ἐκστρέφας²⁾, v. 766 *RV* μέλ', *AU* μέλλ', v. 1088 *R* γ' οὐν, *V* γοῦν, *AU* γάρ, v. 1096 *RV* προσείχετο, *AU* προσίσχεται. Etiam v. 573 editores consentientes ἀμείνων, quod *AU* exhibent, praetulerunt communi Ravennatis et Veneti lectioni ἄμεινον, quod num recte fecerint dubito; vide quae infra p. 15 de v. 203 dicemus. De v. 465, ubi *RV* καὶ τί ἂν νομιζέτον (*R* νομιζέτε) κακὸν ἐργάσασθαι μεῖζον ἀνθρώποις; *AU* ἀνθρώπους exhibent, dissentiunt. Meinekii cum Dindorfio ἀνθρώπους scripsit, sed in adnotatione critica fortasse τοῦτοις, quod Bergkii et Velsenus receperunt, reponendum fuisse dixit. Non nego ἀνθρώποις posse verum esse, cf. Soph. OR. 1373 οἶν ἐμοὶ δυοῖν ἐργ' ἐστὶ κρείσσον' ἀγχόνης ἐργασμένα; sed Aristophanis locum satis similem nullum novi; nam Vesp. 1350 πολλοῖς γὰρ ἦδη χᾶτέροις ταῦτ' ἐργάσω propius accedit ad similitudinem loci Platonis Apol. 30 *A* ταῦτα νεωτέρῳ καὶ πρεσβυτέρῳ ποιήσω καὶ ξένῳ καὶ ἀστυῷ, μᾶλλον δὲ τοῖς ἀστυοῖς et *Dr* ἂν τι τὶ, quod Nub. 427 legitur: λέγε νῦν ἡμῖν ὅ τι σοι δρωμέν idem fere est quod ὑπουργεῖν τι τὶ, ut apud Thucydidem VI, 83, 1 τῷ Μήδῳ ἐτοίμως τοῦτο δρωῦντες, ubi Classenus recte fecit, quod Herwerdeno pro τοῦτο δρωῦντες scribi iubenti ὑπουργοῦντες non obtemperavit. Cf. Arist. frgm. 569, 12 (ed. Koek.) κᾶγωγε ταῖς ἄλλαις πόλεσι δρωῦ ταῦτα πλὴν Ἀθηῶν. Itaque consultius puto scribi: καὶ τί ἂν νομιζέτον κακὸν ἐργάσασθαι μεῖζον ἀνθρώπους.

Paulo propius a vera scriptura *AU* absunt quam *RV* v. 485, ubi hi πρᾶττοντες εἴ τι γάρ (εἴ corr. in ἦ *R*⁴⁾, illi πρᾶττοντες ἦ τί γ' ἂν exhibent; nam Aristophanem scripsisse:

οὐκ ἂν φθάνοιτε τοῦτο πρᾶττοντ' ἦ τί ἂν

ἔχοι τις ἂν δίκαιον ἀντιπεῖν ἔτι;

Weckleinii qua est sagacitate felicissime invenit (l. l. p. 18); neque aliter Blaydesius hunc versum scripsit ad Thesm. 707.

v. 281 ὅτου χάριν μ' ὁ δεσπότης ὁ σὸς κέκληκε δεῦρο in *RV* omissis quaeritur utrum, quae Bergkii, Meinekii, Velsenii fuit sententia, in *AU* ex v. 260 male repetitus esse an in Ravennatis et Veneti archetypo casu interciderit videatur. Mihi olim Exercit. crit. p. 34 illos secuto nunc in Parisino et Vaticano, qui v. 260 haec exhibent:

ὅτου χάριν χά' δεσπότης ὁ σὸς κέκληκεν ἡμῶς

repetitione mala factum esse, ut v. 281 eadem verba, quae priore loco in *RV* sunt,

ὅτου χάριν μ' ὁ δεσπότης ὁ σὸς κέκληκε δεῦρο,

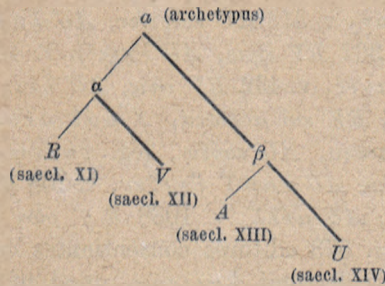
interpolarentur parum verisimile est nec iam sufficiunt, quibus olim in libro miscellaneo edito a soc. phil. Bonn. p. 65 v. 281 impugnavi, sed hos codices et v. 260 et v. 281 quae Aristophanes scripsit servare mihi persuasi. Ὅτου χάριν χά' δεσπότης pro ὅτου καὶ χάριν ὁ δεσπότης ex usu satis crebro

¹⁾ De varia lectione in Veneto adscripta μένοι, quam Velsenus recepit, infra p. 17 videbimus.

²⁾ vido Exerc. crit. p. 4.

dictum est, cf. Eq. 342 τῷ καὶ πεποιθῶς ἀξιοῖς ἐμοῦ λέγειν ἔναντι; Nub. 1344 καὶ μὴν ὅ τι καὶ λέξεις ἀκοῦσαι βούλομαι, Pac. 1289 τοῦ καὶ ποτ' εἰ; Iys. 836 τίς κάστίη ποτε; Eccl. 946 ἀλλ' ἐμὶ τρηθήσῃς ὅτι καὶ δρᾷσει ποτέ, v. 1014 λέγ' ἀπὸ τί ποτε κάστι, Soph. Ai. 1290 δύστηνε, ποῖ βλέπιον ποτ' ἀπὸ καὶ θυοῖς; OR. 1129 ποῖον ἄνδρα καὶ λέγεις; Antig. 772 μῶρω δὲ ποίω καὶ σε βουλεύει κινεῖν; v. 1314 ποίω δὲ κάπελδσατ' ἐν φρονίς τρόπῳ; et quae post Kruegerum (Gr. gr. § 69. 32. 16) Blaydesius ad Pac. 1289 collegit.

Utut autem de harum lectionum veritate iudicandum erit, ex earum discrepantia quae inter quatuor Velseni codices intercedat ratio hoc stemmate recte significari apparet:

Etiam in Nubibus Ravennatem et Venetum ex uno, Parisinum *A* cum aliis quibusdam ex altero fonte fluxisse Rudolphus Schneo in dissertatione Halensi (a. 1876), quae inscribitur, De Aristophanis codicibus capita duo¹⁾ p. 25 sq. probavit¹⁾; in Ranis Ravennatis Veneticæ et Parisini Vaticanique eandem cognationem esse, quae in Pluto apparuit, ex his lectionibus noscitur: v. 77 *RV* ἀνάγειν, *AUM*²⁾, v. 83 *RV* οἴχεται, *AUM* ἀποχεται, v. 103 *R* μῦλα, *V* μῦλλα, *AUM* καὶ μῦλα, v. 199 *RV* οὐπερ ἐκλεινές, *AUM* οἴπερ (*U* ἤπερ) ἐκλειυσάς, v. 259 *RV* φάρυξ, *AUM* φάρυγξ, v. 267 *RV* τὸ, *AUM* τῷ, v. 270 *RV* τὸν, *AUM* τὸ, v. 286 *R* ἐξόπισθεν ἔθι, *V* ἐξόπισθεν ἀδ' ἔθι, *AUM* ἐξόπισθεν νῦν ἔθι, v. 290 *RV* τότε, *AUM* ποτέ, v. 296 *RV* δῆτ' ἄν, *AUM* δ' ἄν, v. 300 *RV* τοῦτό γ' ἦτιον, *AUM* τοῦτό γ' ἔσοθ' ἦτιον, v. 340 *RV* ἦκει, *AUM* ἦκεις, v. 347 *RV* παλαιῶν, *AUM* παλαιός, v. 375 *RV* κῆπισκώπτων, *AUM* καὶ σκώπτων, v. 455 *RV* ἱερόν, *AUM* ἱλαρόν, v. 519 *RV* ὀρηστρίσι, *AUM* ἀλλητρίσι, v. 543 *RV* κινῶν, *AUM* κινῶν, v. 620 *RV* ἐτι δ' ἐς τὰς, *AUM* ἐπὶ τε τὰς, v. 625 *R* οὕτω δέ, *V* οὕτως, *AUM* τοῦτον δέ, v. 748 *RV* τοῦθ', *AUM* τὸθ', v. 915 *RV* add. ἄν, *AUM* om. ἄν, v. 946 *RV* εἶπ' ἄν, *AUM* εἶπεν, v. 971 *RV* μέντοι, *AU* μέντοι γὰρ, *M* μέν τοιγὰρ, v. 1394 *RV* κακόν, *AUM* κακῶν.

Quae cum ita sint, in Pluto ubicunque codices inter se discrepant, primum quid in *α* et in *β*, deinde quid in archetypo *α* scriptum fuerit, tum num archetypi lectio Aristophanis fuisse putanda sit quaerendum erit.

Ac primum quidem de locis quibusdam disseramus, ubi *A* et *U* inter se congruentibus, *R* et *V* inter se discrepantibus editores dissentiunt.

v. 517 sq. haec leguntur:

λῆγον ληρεῖς· ταῦτα γὰρ ἡμῖν πάνθ' ὕσα νῦν δὴ κατάλεξας
οἱ θεράποντες μοχθήσουσιν.

R νῦν δῆ, *V* νῦν, *A* νυνί, *U* νυνὶ exhibent. Queritur, utrum in *α* νῦν δῆ an, quod in *β* fuit, νυνὶ scriptum fuerit. Bergkio et Velseno illud, Meinekio et Dindorfio hoc visum est. Ego Aristophanem νῦν δῆ vel potius νυνδῆ³⁾ voluisse idque et in *α* et in *α* scriptum fuisse confido. Rectissime enim

¹⁾ Idem in Equitibus Venetum non ad Ravennatis, sed ad Parisini fontem rettulit; adsensus est Georgius Buenger in dissertatione Argentoratensi (a. 1878) omni laude digna, De Aristophanis Equitum Lysistratae Thesmophoriazuserum apud Suidam reliquiis²⁾ p. 14. — ²⁾ *M* significat codicem Ambrosianum L. 39 sup., qui Plutum quoque continet. cf. Herwerdeni Appendicem ad studia critica in poetas scenicos Graecorum. Trai. ad Rh. 1872, p. 38 sq., ubi huius codicis lectiones nonnullae notatae sunt. Hunc codicem in Ranis cum Parisino artiore cognatione conluctum esse, ex vv. 157. 268. 627 et 304. 374. 409 potissimum colligo. — ³⁾ Herodianus ed. Lentz. I, p. 489, 1 sq. haec praecipit: Τὰ εἰς ἢ μετὰ τοῦ τ ... ἢ βαρύνεται ἢ περισσάται, οὐδέποτε δὲ ὀξύνεται. . . . τὸ ἦδη τῶν βαρυντονομένων χωρὶς τοῦ τ γράφεται καὶ τὸ νῦν δῆ, ὅτε σημαίνει τὸ πρὸ δλίγου „οὕτως ἀνὴρ νῦν δῆ ξυμβλήμενος“ (ω 260), εἰσι δὲν θείτον ὡς καὶ τὸ δηλαδῆ ὀξυνόμενον.

Frischlinus illa verba sic vertit: „nugaris, nam haec quae modo nobis enumerasti omnia servi perficient“; modo vero esse *νυνδῆ*¹⁾, testes sunt scholiasta ad Pac. 5 *νῦν δῆ*: οὕτως Ἀττικοὶ ἀντὶ τοῦ ἀρτίως et Suidas²⁾ *νῦν δῆ*: ἀρτίως ἢ μικρὸν ἔμπροσθεν, qui deinde praeter Plat. leg. I, p. 629 D ὡς ἔραμεν ἡμεῖς *νῦν δῆ*, III, p. 583 E ἢ *νῦν δῆ* μὲν [ὄλιγον ἔμπροσθεν] τοῦτοις περιυχνόντες τοῖς λόγοις οὕτω ταῦτ' εἰρήμεν, *νῦν δ'* ἐπιλελήσμεθα; Eurip. Hippol. 233 sq. *νῦν δῆ* μὲν ὄρος βᾶσ' ἐπὶ θήρας πόθον ἐπέλλου, *νῦν δ'* ἀδ' ψαμάθοις ἐπ' ἀκυμάντοις πώλων ἔρασαι, frgm. (Melcagri) 539 Ddf. ὄρεξ' σὺ *νῦν δῆ* μὲ ὡς ἐπράνας, τύχη Magnetis fragmentum laudat nr. 6 ed. Kock.: εἰπέ μοι *νυνδῆ* μὲν ὤμνος μὴ γεγενέναι, *νῦν δὲ* γῆς. Confer etiam Hermippi frgm. nr. 42 ed. Kock. μεῖζων γὰρ ἢ *νυνδῆ* 'στι, καὶ δοκεῖ γέ μοι, ἐὰν τοσοῦτον ἐπιδιδῶ τῆς ἡμέρας, μεῖζων ἔσεσθαι Αὐγόρου τοῦ Τερθρίου et Aristophanis hos locos: Nub. 825 ὤμοσας *νυνδῆ* Αἴα (sc. v. 817), ubi Venetus *ννί*, Ravennas *νῦν*, alii codices *νῦν δῆ* exhibent, Pac. 5 *ποῦ γὰρ* ἦν *νυνδῆ* 'φέρου, Av. 922 sq. οὐκ ἄρτι θύω τὴν δεκάτην ταύτης ἐγώ, καὶ τοῦνομι ὥσπερ παιδίω *νυνδῆ* 'θέμην³⁾.

v. 701 οὐκ, ἀλλ' Ἰασῶ μὲν τις ἀκολουθοῦσ' ἄμα. Sic *AU*; *R* Ἰασῶ μὲν γέ τις ἀκολουθοῦσ' ἄμα, *V* Ἰασῶ μὲν γε ἀκολουθοῦσ' ἄμα. Bergkiius, Meinekiius, Dindorfiius ex Reisingii coniectura Ἰασῶ μὲν γ' ἐπικολουθοῦσ' ἄμα, Velsenus Ἰασῶ μὲν τις ἀκολουθοῦσ' ἄμα scripsit. Ego de hoc loco Exercit. crit. p. 4 sq. recte mihi videor iudicavisse neque ἐπικολουθεῖν verbum compositum inculcandum esse et *τις* pronomen aptissime addi; cf. Av. 512 *ὁπότ' ἐξέλθοι Περ/αμός* τις ἔχων ὄρνιν ἐν τοῖσι τραγικοῖς. Sed quod tum Ravennatis lectionem integram accipiendam esse dixi, id iam improbo, Velsenum rectius Parisinum et Vaticanum secutum esse ratus. Veri enim similis est in codice *a* γε male additum esse, ut in *R* v. 22 post ἀρελών⁴⁾, in *V* v. 800 post πάνυ et in Ranis post πῶς v. 138 in *RAUM* et v. 515 in *RM*, post σὺ v. 263 in *R*, quam Aristophanem sine iusta causa proclausmaticum pro iambo admisisse.

v. 845 μῶν οὖν ἐμυήθης δῆτ' ἐν αὐτῷ τὰ μεγάλα; Haec est Parisini et Vaticani scriptura; Venetus οὖν omittit, Ravennas ἐνεμυήθης pro οὖν ἐμυήθης exhibet. Ravennatem secuti sunt Bergkiius, Dindorfiius, Velsenus; Meinekiius μῶν οὖν ἐμυήθης scripsit, sed in Vindiciarum Aristophaneorum libro p. VIII hoc dixit: „Ferri sane potest Rav. scriptura ἐνεμυήθης, non tamen ut ἐμμεῖσθαι pro μνεῖσθαι dici posse concedam; imo ἐνεμυήθης dictum est ut in sequente versu ἐνεργήωσα sc. ἐν τῷ τριβωνίω. Comparari possunt ἐναποίνειν, ἐναποπατεῖν et multa eiusdem generis alia.“ Me paenitet, quod et Ravennatis et Meinekii auctoritate deceptus Exerc. crit. p. 7 ἐνεμυήθης imprudenter Aristophani vindicavi. Ut enim rectissime v. 846 omissis ἐν αὐτῷ vocabulis novo verbo composito usus vir iustus dicit οὐκ ἀλλ' ἐνεργήωσ' ἔτη τριακαίδεκα utque rectissime etiam Pac. 1228 dictum est ἐναποπατεῖν γὰρ ἐστ' ἐπιτήδειος πάνυ pro ἀποπατεῖν ἐν αὐτῷ sc. τῷ θύρακι, Av. 38 καὶ πᾶσι κοινήν ἐναποπιῖσαι χρήματα pro ἀποπιῖσαι ἐν αὐτῇ sc. τῇ πόλει, ib. 122 σισύραν ἐγκατακλινῆναι μαλθακῆν pro κατακλινῆναι ἐν αὐτῇ⁵⁾, ita parum eleganter Cario additis ἐν αὐτῷ verbis interrogaret: μῶν ἐνεμυήθης δῆτ' ἐν αὐτῷ τὰ μεγάλα. In Parisini et Vaticani lectione quod reprehendi possit, nihil video. *Μῶν οὖν* enim particulae coniunctae inveniuntur etiam Pac. 527 μῶν οὖν ὁμοιον καὶ γυλιῶ στρατιωτικοῦ; ad quem locum Blaydesius satis multa huius usus exempla ex Platone potissimum congescit. Saepius etiam coniuncta video οὖν et δῆτα: Eq. 871 ἔγνωκας οὖν δῆτ' αὐτὸν οἶός ἐστιν; 875 οὐ δεινὸν οὖν δῆτ' ἐμβάδας ἰσοποντοῖ δύνασθαι; Nub. 791 οἴμοι τί οὖν δῆτ' ὁ κακοδαίμων πείσομαι; Pac. 200 πῶς οὖν σὺ δῆτ' ἐντυθῆσαι κατελείφθης μόνος; Av. 27 οὐ δεινὸν οὖν δῆτ' ἐστὶν ἡμᾶς δεομένους ἐς κόρακας ἐλθεῖν; v. 969 τί οὖν προσήκει δῆτ' ἐμοὶ Κορινθίον; Thesm. 212 πῶς οὖν ποιήσω δῆτα; et ordine inverso: Nub. 423 ἄλλο τι δῆτ' οὖν νομεῖς ἤδη θεὸν οὐδὲν πλὴν ἄπερ ἡμεῖς. Itaque non iam potest dubitari, quin ex archetypo *a* vera lectio in codicem *β* et inde in *AU* transierit, in codice *a* οὖν post μῶν

¹⁾ Sic Kockiius ex editoribus ni fallor solus scribit, Cobotus V. I.¹ p. 233 scribendum esse statuit. — ²⁾ Alios testes vide apud Kockium ad Nub. 825 et apud Sauppium ad Pl. Prof. p. 339 A. — ³⁾ De v. 327 cf. Wehrhina Quaest. Aristoph. Gotting. 1869, p. 72. Thesm. 934 *νῆ* *Α'* ὡς *νῦν δῆτ' ἀνήρ* ὀλίγου μ' ἀφελαι' αὐτὸν ἰσμορράφος ex *νῦν δῆτ'* correctum est *νυνδῆ γ'*. — ⁴⁾ vide Exercit. crit. p. 13 sq. — ⁵⁾ cf. Kockium ad Av. 38 et Wockleiniuum ad Eur. Bacch. 508.

interciderit, in *R* oculis librarii in proximum versum aberrantibus pro ἐμνήθησ verbum compositum scriptum sit.

v. 1003 sq. δῆλον ὅτι τοὺς τρόπους τις οὐ μοχθηρὸς ἦν.

ἔπειτα πλουτῶν οὐκέθ' ἤδειαι φακῆ·

πρὸ τοῦ δ' ὑπὸ τῆς πενίας ἄπαντα κατήσθειεν.

AU ἄπαντα κατήσθει, *V* ἄπαντα γ ἤσθειεν, *R* ἄπανθ' ὑπήσθειεν exhibent. Κατεσθίειν verbum interdum ad devorandi notionem prope accedens hoc loco alienum esse vix poterit dici. Tamen dubito, num sic scripserit Aristophanes. Auctoritati enim Parisini et Vaticani hic opposita est Athenaei auctoritas, qui IV, p. 170 D haec adnotat: Ἐπεσθίειν εἶρηκε Τηλεκλείδης¹⁾ Πρωτάνειον οὐτως·

τυφλον ἐπεσθίοντι.

Ἐπιφαγεῖν δ' Εὐπολις²⁾ Τυζιάρχους

ἐπιφαγεῖν μηδὲν ἀλλ' ἢ κρόμμινον

λέποντι καὶ τρεῖς ἀλιμάδας.

καὶ Ἀριστοφάνης Πλοῦτιω·

προτοῦ δ' ὑπὸ τῆς πενίας ἄπαντ' ἐνήσθειεν.

Hoc ipsum verbum huic loco aptissimum esse inde apparet, quod φακῆ, ad quem cibum respicitur, Atheniensibus ὄψον fuisse Amphiarai Aristophaneae fragmentum³⁾ documento est:

ὅστις φακῆν ἡδιστον ὄψων λοιδορεῖς

et de eis cibis, quos ὄψα vocabant, ἐπεσθίειν verbum proprium fuisse constat⁴⁾, cf. Xen. Mem. III, 14, 3 ὁ δὲ μικρῷ σίτῳ πολὺ ὄψον ἐπεσθίων et 6 τῷ ἄμυι πολλὰ ἐπεσθίειν ἐθισθέντι. Recte igitur fecisse videntur Bergkii et Dindorfii, quod Athenaeum secuti sunt, praesertim cum quod in *R* est ἄπανθ' ὑπήσθειεν ex ἄπαντ' ἐπήσθειεν ortum esse satis probabile sit; vide ὑπὸ et ἐπὶ praepositionum permutatarum exempla a Bachmanno collecta l. I. p. 68, quibus adde Eq. 459 ἐπιήσθει *R*, ὑπήσθει *AA*, ὀπήσθει *VTΘPM*. Quae cum ita sint, archetypi *a* lectio in *R* intacta transiisse, in *V* et in *β* correctores de eius veritate iure dubitantes, sed infelices experta esse videtur.

v. 1173 *AU* haec exhibent:

ἀφ' οὗ γὰρ ὁ Πλοῦτος οὗτος ἤρξατο βλέπειν,

R ἀφ' οὗ γὰρ ὁ Πλοῦτος ἤρξατο βλέπειν, *V* ἀφ' οὗ γὰρ βλέπειν ὁ πλοῦτος ἤρξατο. Bergkii et qui hunc versum secludunt Dindorfii et Velsenii scripserunt, quae in *AU* sunt, Meinekii ἀφ' οὗ γὰρ αὐ βλέπειν ὁ Πλ. ἡ. 5). Hunc versum eundem ac v. 968 ἀφ' οὗ γὰρ ὁ θεὸς οὗτος ἤρξατο βλέπειν in archetypo *a* nomine superscripto sic scriptum fuisse:

Πλοῦτος

ἀφ' οὗ γὰρ ὁ θεὸς οὗτος ἤρξατο βλέπειν,

deinde Πλοῦτος in codice *β* pro θεός, in codice *a* pro θεὸς οὗτος in textum irrepsisse, postremo in *V* etiam verborum ordinem mutatum esse licet suspicari, Aristophanem vero ego omissa illa dubitatione, de qua vide Exercit. crit. in Ar. Pl. p. 35, v. 968 repetere noluisse, sed haec tantum voluisse:

τί δ' ἔστιν, ὃ βέλτιστε; *IEP*. τί γὰρ ἀλλ' ἢ κακῶς

ἀπόλωλ' ὑπὸ λιμοῦ; καταφαγεῖν γὰρ οὐκ ἔχω κτλ.

cum Velseno iam consentio.

v. 98 omnes codices exhibent πολλοῦ γὰρ αὐτοῦ οὐχ ἐώρακα χρόνον, ita tamen, ut post ἐώρακα interponant *R* πω, *V* πω. Dindorfii οὐχ ἐώρακά πω χρόνον, Meinekii et Velsenii, quod Bergkii fortasse scribendum esse adnotavit, οὐχ ἐώρακ' ἐγὼ χρόνον scripserunt. Hic igitur non quid in archetypo *a* scriptum fuerit⁵⁾, sed num id ad Aristophanem referendum sit auctorem dubitatur. Ego in ea sententia sto, quam Exercit. crit. p. 5 exposui, praesertim cum praeter Xenophontem etiam

¹⁾ frgm. 25 ed. Kock. — ²⁾ frgm. 255 ed. Kock. — ³⁾ frgm. 23. — ⁴⁾ Poll. VI, 39 ἐπιφαγεῖν (οὗτω δὲ λέγον τὸ ἐπὶ τῷ ἄρτῳ ὄψον ἐπεσθίειν). — ⁵⁾ vide Vind. Aristoph. p. 225 sq. — ⁶⁾ ἐώρακά πω solum Tyrwhittus voluit, vide Dobreo Observ. Aristoph. cura Guil. Wagneri p. 7.

Platonem simillime loqui videam Gorg. p. 448 Λ οὐδείς μὲ πω ἤρώτηκε καινὸν οὐδὲν πολλῶν εἶπεν. De Eq. 944 οἶος οὐδείς πω χρόνου ἀνῆρ γεγένηται τοῖσι πολλοῖς τοῦβροῦ cf. Kockium ad li. I. et Bachmannum l. I. p. 125.

v. 702 quod R *ἔπερυσθρίασε*, V *ἔπερυσθρίασε*, A *ἔπηρυσθρίασε*, U *ἔπηρυσθρίασε* exhibent, in α *ἔπερυσθρίασε*, in β *ἔπηρυσθρίασε* scriptum fuisse videtur. Hoc, non quod Bergkiius Meinekio probavit, *ἔπερυσθρίασε* archetypo et Aristophani vindicandum esse demonstrasse mihi videor Exercit. crit. p. 15.

De v. 1042 iudicare difficilium est. Codicum lectiones hae sunt

R ἀσπάζομαι σε φηοῖν ἀρχαία φίλη

V ἀσπάζομαι. $ΓΡ.$ τί φησιν· ἢ ἀρχαία φίλη

A ἀσπάζομαι σε· $ΓΡ.$ τί φησιν· $NEA.$ ἀρχαία φίλη

U ἀσπάζομαι $ΓΡ.$ τί φησιν $NEA.$ ἀρχαία φίλη.

Hanc scripturae discrepantiam licet ita interpretari, ut in archetypo scriptum fuisse dicatur, quod Velsenus edidit:

ἀσπάζομαι σε, $ΓΡ.$ τί φησιν; $NEA.$ ἀρχαία φίλη.

Potest vero etiam id factum esse, ut *σε*, quod in promptu erat, et in R et in A a librariis sermoni manco subvenientibus adderetur¹⁾. Mihi etiam nunc scribendum videtur: ἀσπάζομαι — $ΓΡ.$ τί φησιν; et deinde ex Meinekii coniectura: $NEAN.$ ἀρχαίαν φίλην²⁾ nec desii improbare anapaesti breves syllabas inter duas personas distributas, quas ante hos viginti annos damnavi³⁾.

Quod hoc loco factum esse suspicari sumus, ut codices diversae originis eodem inquinarentur vitio in Pluto haud raro factum est. Eidem codices RA communi vitio laborantes deprehendimus his locis, ubi quattuor illi editores Venetum et Vaticanum secuti sunt: v. 132 RA αὐτὸ τοῦθ', VU αὐτὸ τοῦθ', v. 274 RA ἠγγεῖσθαι, VU ἠγγεῖσθε, v. 510 RA διανέμει(ν), VU διανείμει(ν), v. 645 RA αὐτὸν (corr. R^4), VU αὐτό, v. 849 RA τῷ θεῷ δῶρα, VU δῶρα τῷ θεῷ, v. 1140 RA ὑφέλοις, U ὑφέλου, V ὑφέλοι, scrib. ὑφέλοι'.

v. 607 RA ἀνύειν, V ἀνύτειν, U ἀνύτειν⁴⁾ exhibent. Grammaticos video duas formas huius verbi atticae esse testari, unam ἀνύτειν, quam hic Meinekiius solus recepit, alteram ἀνύειν⁵⁾, non ἀνύειν aut ἀνύειν, quam Bergkiius, Dindorfiius, Velsenus praetulerunt. Herodianus ed. Lentz. I, p. 541, 20 docet: τὸ ἀνύειν Ἀττικοὶ διασύνουσι, cf. schol. ad Plut. 229, Vesp. 30. Phryn. in Bekk. Anecd. p. 14, 17.

¹⁾ Talis industriae qui VU scripserunt metro convincuntur v. 278; vide infra p. 8; item Eq. 14 omnes praeter R codices σοι, Av. 1550 $ABRS$ μοι addunt. — ²⁾ cf. Exercit. crit. p. 11 sq. — ³⁾ De Rav. et Ven. Ar. cod., p. 26. 27. Vesp. 1176 Richterius non debebat scribere: $ΦΙΑ.$ ἔγωγε. $BLEA.$ τίνας δὴτ' ἂν λέγοις; sed cum Bergkio, Meinekio, Dindorfio τίνας. Pac. 689 iam dudum scribi desitum est: $TP.$ εὐβουλότεροι γενησόμεθα. $EP.$ τῶπω τίμη; Thesm. 27 nitor Meinekium quod codices praebent: οἶμαι γε. $ETP.$ οἶμα τιν. $KHΔ.$ σιωπῶ τὸ θύριον quavis aperta de causa mutavisse in οἶμαι γε. $ETP.$ οἶμα τιν. κτλ. Quod B. Thierschius ad Plut. 903 γεωργός εἶ; $ΣΤΚ.$ μελαγχολῶν μ' οὕτως οἶσι; haec adnotat: „γεωργός εἶ σύ; Monac. Numeri sic aptiores, quia plus interruptus celeritati loquentis bene convenit“ ne cui imponat non est metus. Apud Antiphanem fr. 231 τὸ δὲ ζῆν εἰπέ μοι τί εἶσι; τὸ πίνειν φημὶ ἐγὼ sive eiusdem sunt haec omnia personae sive post εἶσι altera incipit, τὸ ante πίνειν dolendum esse Kockiius cum Meinekio intellexit. De Plut. 824 vide Blaydesium ad Av. 1495. Ceterum dactyli vel tribrachyos breves syllabae inter duas personas distributae mihi non magis probantur. Ex tribus eius generis versibus, quos Engerus praef. ad Lysistr. p. XXVII vitiosos esse dixit, Ach. 1023. Eccl. 1037. Plut. 838, unus Eccl. 1037 non iam scribitur: ποῖ τοῦτον ἔλκεις σύ; $ΓΡ.$ $A.$ τὸν ἔματις εἰσάγω, sed quia σύ in $RBYN$ deest ex Meinekii coniectura rectissime quo τοῦτον ἔλκεις; $ΓΡ.$ $A.$ εἰς ἔματις εἰσάγω, cf. Vind. Arist. p. 205 et Lys. 1064 ἦκετ' οὖν εἰς ἐμοῦ τήμερον, 1069 ἀλλὰ χωρεῖν ἀντικρυν ὄσπερ οὐκαδ' εἰς ἄντιων, 1210 ἴτω εἰς ἐμοῦ, quos locos Blaydesius ad Eccl. 675 collegit. Plut. 838 pro καὶ κατεγέλων δ' εὐ οἶδ' ὅτι. $ΔΙΚ.$ κομῆδῃ μὲν οὖν legendum erit:

καὶ κατεγέλων δ' εὐ οἶδ' ὅτι. $ΔΙΚ.$ κομῆδῃ μὲν οὖν.

Ach. 1023 πότιν; $ΓΕΩ.$ ἀπὸ Φυλῆς ἔλαβον οἱ Βωϊῶται vide ne ἀπὸ in ἀπὸ mutandum sit. De crasi cf. Waeschke. De crasi Aristophanea (Dessaviae 1875) p. 28, de anapaesti duabus partibus ineunte trimetro inter duas personas distributis Pac. 930 $TP.$ ὄτ; $ΟΙ.$ καὶ μὰ Δι'. et Av. 22 ὄδος. $ΠΕ.$ οὐδὲ μὰ Δι' ἐνταυθα γ' ἀτραπὸς οὐδαμῶ. In Hermippi fragmento nr. 50 (od. Kock.) τίς ἐσθ' ἔδ πολῶν τὰν δρᾶποδ'; $R.$ ὄδ' ἐγὼ πάρα litterae ὄδ fortasse male repetitae sunt in Cramerii Anecd. Oxon., sed nihil statuo. — ⁴⁾ ἀνύειν etiam in Ambrosiano legi Herwerdenus in Appendice p. 39 adnotat. —

⁵⁾ Possis suspicari aspirationis vestigium restare in R v. 196: ταῦθ' ἀνύειν.

Moer. ἤνυσσα δασέως Ἀττικοί, ψιλῶς δὲ Ἕλληνες. Suid. s. v. ἀνύτειν = Bekk. Anecd. p. 411, 28: ἀνύτειν οἱ Ἀττικοί, ὅπερ ἡμεῖς ἀνύειν. ἀνύειν δὲ τὸ σπεύδειν. δασεῖα ἢ πρώτη. cf. Gregor. Corinth. p. 69: Οἱ Ἀττικοὶ τὸ ἀνύειν ἀνύτειν φασίν. Eustath. ad Iliad. p. 1216, 64, ubi postquam Atticis ἀνύτειν vindicatum est, haec adnotantur: δῆλον δὲ καὶ ὅτι ἐπὶ τοῦ σπεύδειν οἱ Ἀττικοὶ ἔλεγον τὸ ἀνύειν. Αἰλιος δὲ Λιοντίσιος φησὶ καὶ ὅτι δασεῖα ἢ πρώτη, τουτέστιν ἐδάσσον οἱ Ἀττικοὶ τὸ ἀνύειν.

v. 755 οὐκ ἐκ δικαίου τὸν βίον κεκτημένοι deest in *A*, in *R* a tertia manu additus est. De hoc versu Exercit. crit. p. 2 nulla alia de causa me dubitare dixi quam quod ἐκ δικαίου pro ἐκ τοῦ δικαίου non videretur dici. Iam inveni Hyperidis duos locos Pluti versum tuentes, pro Euxonippo col. XLII, 7, ὡς οὐκ ἐκ δικαίου πολλὴν οὐσίαν συνελλεκται et col. XLVI, 3 sq. ὅστις εἰς τὸ παραχρημα ἐξ ἀδίκου πορίσας κατέλυσε τῆς πόλεως τὴν ἐκ δικαίου πρόσodon; cf. Plat. Leg. V, p. 743 A ἢ ἐκ δικαίου καὶ ἀδίκου κτήσις.

Contra *VU* eadem vitia traxerunt Ravennate et Parisino verum servantibus his locis: v. 51 *VU* τοῦτ' ῥέπει, *RA* τοῦτο ῥέπει, v. 278 *VU* σοι δίδωσι, *RA* δίδωσι, v. 327 *VU* ὄντες (*U*² superser. ὄντως), *RA* ἄντως, v. 441 *VU* δύο, *RA* δύο, v. 562 *VU* ὑπὸ, *RA* ἀπὸ, v. 858 *VU* καὶ θεοὶ καὶ φίλοι, *RA* καὶ θεοὶ φίλοι, v. 901 *VU* om. γ', *RA* add. γ', v. 903 *VU* οὔτος, *RA* οὔτως, v. 1196 *VU* τίς ἔξω, *RA* ἔξω τις. Duobus locis aut in *VU* aut in *RA* ταῦτα et πάντα ordinem mutarunt: v. 979 *V* πάντα ταῦθ', *U* πάντα τ' αὐθ', *RA* ταῦτα πάνθ', v. 1087 *VU* πάντα ταῦτ', *RA* ταῦτα πάντ'. Hic quattuor illi editores omnes ταῦτα πάντ' praetulerunt, illic Meinekius, Dindorfius, Velsenus ex Holdenii, quae eadem est Hanovii¹⁾, coniectura ἐγὼ δ' ἐκείνω γ' αὐτὰ πάνθ' ὑπηρέτου, Bergkiius, Dobraeum secutus ἐγὼ δ' ἐκείνω πάντ' ἂν ἀνθυπηρέτου. Ego in Bergkii partes eo; nam et hoc verbum compositum hic suum locum habere et quod Chremylus dicit τί δ' ἦν ὁ τι σου μάλισθ' ἰδέσθ' ἐκείστοτε; ut antecedit ἄν cum imperfecto coniunctum quodammodo postulare videtur. V. 73 *V* ἐργάσασθον, *U* ἐργάσεσθε, mut. in ἐργάσεσθον *U*², ut in fine versus ἀρήσετε, corr. in ἀρήσειτον *U*², *RA* ἐργάσεσθε, quod omnes ediderunt. Ἐργάσεσθον scribi metrum vetabit, dum Naberus, quod Mnem. N. S. XI, p. 43 coniecit: κακὸν τί μ' ἐργάσεσθον οὐδ' ἀρήσειτον ex Aristophanis usu dici demonstraverit.

Cum Parisino Venetus haec peccat: v. 145 add. ἐν post χαρίεν²⁾, v. 204 διέβαλεν (*RU* διέβαλ'), v. 206 κατακεκλεισμένα (*RU* κατακεκλειμένα, scrib. κατακεκλημένα³⁾, v. 348 om. τις, v. 507 *V* παντ', *A* πάντα (πάντων), v. 519 πρώτος ὁ πωλῶν (πρώτον ὁ π.), v. 581 om. ὄντως, v. 683 ἀθάνατος (ἀθάνατος), vv. 764 et 838 γ' (utroque *R* recte δ'), v. 868 ταῦτ' *V*, ταῦτα *A* (*RU* τοῦτο, scrib. τοῦτ'), v. 966 ἐχρῆν (σ' ἐχρῆν), v. 993 βδελυρός (βδελυρός), v. 1032 δ' (*U*²).

v. 157 non *VA* peccant, cum θρηεντικῶς, sed *RU*, cum θρηεντικούς exhibent, quanquam hoc Bergkiius, Meinekius, Velsenus praetulerunt; cf. Xenophontis et Arriani Cynogeticos. Etiam v. 189 *VA* praestant Ravennati et Vaticano, qui ordine inverso exhibentes πάντων ἔστι versum pessumdant. De v. 136, ubi *VA* ταῦτ' ἄν, *R* ταῦτα, *U* ταῦτ' praebent, infra videbimus. v. 391 ubi *RU* ἐπειδὴ τὸν Πλοῦτον, *VA* ἐπεὶ τὸν Πλοῦτον exhibent, quattuor illi editores num ἐπεὶ iure praetulerint, dubitari potest. Possit enim Aristophanes scripsisse:

οὐδ' ὄντ' ἐπειδὴ Πλοῦτον, ὦ μοχθηρὲ σὺ,

ἔχω. *B.A.E.* σὺ Πλοῦτον; ποῖον; *XPE.* αὐτὸν τὸν θεόν.

Ac videtur si sic legatur plus causae esse, cur Idelyrus interroget σὺ Πλοῦτον; ποῖον; quam si ἐπεὶ τὸν Πλοῦτον. Articulus possit additus esse ut ante *A*¹⁾ Pac. 566 in *RSVI* et Av. 1358 in *B*, ante Πουσιδῶν Ach. 682 in *RI*⁴⁾. Sed lectioni vulgatae succurrit Ran. 1230, ubi quod in *FM* scriptum est:

οὐδ' ὄντ' ἐπεὶ πολλοὺς προλόγους ἔχω λέγειν

¹⁾ Exercit. crit. in com. Gr. p. 121. — ²⁾ χαρίεν scribendum esse Herodianus docet (I, p. 350, 5. II, p. 673, 9); cf. quae Bellermannus Z. f. d. Gw. XXIV, p. 428 disseruit. — ³⁾ vide Photium ed. Naber. I, p. 344; s. v. κλησαι c. adn. — ⁴⁾ cf. Bachmann. I. l. p. 36 sq., ubi satis multos Aristophanis locos collectos invenies articulo inserto a librariis corruptos. Adde ex Ranis v. 659 add. τὴν *U*, v. 706 add. τὸν *A*, v. 1032 add. τὰς *U*, v. 1095 add. τὴν *M*, v. 1170 add. τὸν *M*, ex Pluto v. 306 add. τοὺς *V*, v. 387 add. τοὺς *V*, v. 939 add. τὸν *V*, v. 920 ante *Δία* in *AU*, v. 1008 add. τὰ *VAU*.

quamvis metro tutum tamen in *RUA* in οὐ δῆτ' ἐπειδὴ κτλ. corruptum est. Itaque prudentius est Pl. 391 Ravennatem et Vaticanum quam archetypum a damnare, praesertim cum τὸν Πλοῦτον ferri non posse demonstrari nequeat.

v. 431 *VA* σοι τὸ βάραθρον exhibent, *R* τὸ βάραθρόν σοι, *U* τὸ βάραθρον post βάραθρον superscripto pronomine. Meinekius et Dindorfius τὸ βάραθρόν σοι, Bergkiius et Velsenus

οὐκ οὖν ὑπόλοιπόν σοι τὸ βάραθρον γίγνεται

scripserunt, recte hi quidem si quid valet horum versuum similitudo: v. 1109 ἀπαξίπαρτας εἰς τὸ βάραθρον ἐμβαλεῖν, Eq. 1362 ἄρας μετέωρον ἐς τὸ βάραθρον ἐμβαλεῖν, Alex. fr. 155, 1 (ed. Kock.) καὶ τοὺς ἀλιεῖς εἰς τὸ βάραθρον ἐμβαλεῖν, cf. Rav. 574.

v. 666 editores quod in *VA* scriptum est ὑπερηκόντικεν (*RU* ὑπερηκόντισεν) iure receperunt.

Ubi tres codices inter se congruunt, in promptu est suspicari communem eorum lectionem eandem archetypi a fuisse. Tamen ut binos diversae originis codices interdum idem peccare vidimus, ita fieri potuit, ut nunc *R* nunc *V* cum codice β, nunc *A* nunc *U* cum codice α idem vitium traherent. Ac deprehenduntur errorum socii et *RVA* et *RVU* et *RAU* et *VAU*.

Ac primum quidem codex α et *A* eodem vitio inquinati sunt his locis: v. 166 δέ (*U* δέ γε), v. 482 ἦτις αἰῶθαι (*U* ἦτις αἰσθεῖ), v. 483 εἴκοσι (*U* εἴκοσιν), v. 511 οὔτε (*U* οὔτ' ἄν), v. 550 add. φάτ' ante εἶναι (om. *U*), v. 573 ὅτι γε (*U* ὅτι γέ), v. 591 οὐτοσί (*U* οὐτωσί), v. 635 λελάμπρυνται (*U* λιλάμπρυνται) v. 673 ἀθάρας (*U* ἀθάρης), v. 694 ἀθάρας (*U* ἀθάρης superscripto ας), v. 733 ἐξηξάτην (*U* ἐξηξάτην), v. 878 *RA* οὐτοσί (*U* οὔτος)¹⁾, v. 1044 ὑβρεως (*U* ὑβρεος)²⁾, v. 1115 οὐχί (*U* οὐ).

v. 460 sq. apud Bergkium, Meinekium, Dindorfium haec leguntur:

XPE. τί οὖν ἀδικοῦμεν τοῦτό σε,

εἰ πᾶσιν ἀνθρώποισιν ἐκπορῶμεν

ἀγαθόν; *ΠΕΝ.* τί δ' ἂν ἡμεῖς ἀγαθόν ἐξεύροιθ'; *XPE.* ὅ, τι;

ἀνθρώποισιν ἐκπορῶμεν in *RVA* legitur, nisi quod in *V* pro ἐκπορῶμεν ἐκπορίζομεθ' scriptum est, in *U* ἀνθρώποις πορίζομεν. Hac Vaticani lectione Velsenus ita usus est, ut ex Bentlei coniectura ἀγαθὰ ante πορίζομεν interponeret, ἀγαθόν, quo in omnibus codicibus enuntiatum clauditur, deleret, in proximo vero versu τί δ' ἂν ποθ' ἡμεῖς ἀγαθόν ἐξεύροιθ'; scriberet, non recte, ut mihi quidem videtur. Bentleius ut quos legebat versus vitiosos:

εἰ πᾶσιν ἀνθρώποις πορίζομεν ἀγαθόν;

τί δ' ἂν γ' ἡμεῖς ἀγαθόν ἐξεύροιθ'; ὅ, τι;

emendaret, hoc proposuit:

εἰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀγαθόν (vel ἀγαθὰ) πορίζομεν;

τί δῆτ' ἂν ἡμεῖς ἀγαθόν κτλ.

Qui in *RVA* reperti sunt versus, quid vitiosi habeant, nescio. Nam quod Meinekio qui se malle adnotavit:

εἰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀγάθ' ἐκπορίζομεν;

τί δ' ἂν ποθ' κτλ.

offensioni fuisse videtur, ἀγαθόν ut adiectivum, quod dicunt, praedicativum ad τοῦτο sc. τὸ τὸν Πλοῦτον ποιεῖν βλέψαι πάλιν rectissime refertur et quod cum vi quadam in fine enuntiatum ponatur satis dignum esse videtur. Ἐκπορίζομεν verbum compositum, quod unde in textum venerit, Velsenus dicere non poterit, ab usu poetae non abhorret (cf. Vesp. 365. 859. 1113), nec Meinekio displicuit; quod vero codex Dorvillianus v. 462 τί δ' ἂν ποθ' ἡμεῖς exhibet, nihil me movet neque Velsenum de hoc codice

¹⁾ vido infra p. 14. — ²⁾ ὑβρεος scribendum esse satis demonstrasse mihi videor Exercit. crit. p. 17. Duobus Eubuli locis, quos ibi laudavi, adde Theopompi comici fr. 32, 3 ed. Kock.: ἀρ' εἰ κάτοπτρον φύσεος ἦν πλήρης δοθῆσθαι. Non debet dubitare Bartholdius Speck (De Arist. dial. Part. I: De epicarum et ionicarum formarum apud Comicum usu p. 35), qui ad quem provocat Fritzscheium ad Thesm. 465 non legitime videtur hoc dicere: opica forma in diverbiis abstinuisse comicos, nimirum forte praecognitionis necessitas urgeret.

tacentem movisse videtur. Itaque hic solum Vaticanum peccasse, *RVA* veram lectionem servare dicemus.

Idem Velsenus non recte fecisse videtur, quod v. 1163 verborum ordine, qui in solo Vaticano est, accepto ex Hemsterhusii coniectura scripsit:

ποιεῖν ἀγῶνας γυμνικοὺς καὶ μουσικῆς,

cum Bergkii, Meinekii, Dindorfii scripserint, quae in *RVA* leguntur:

ποιεῖν ἀγῶνας μουσικοὺς καὶ γυμνικοὺς.

Nam ut, quae etiam Meinekii sententia fuit¹⁾, μουσικῆς scribendum sit, tamen non video, cur verborum ordo mutandus sit; cf. Plat. Leg. XII, p. 947E κατ' ἐνιαυτὸν δὲ ἀγῶνα μουσικῆς αὐτοῖς καὶ γυμνικὸν ἱππικὸν τε θήσουσι.

v. 576 sq. haec leguntur:

ΠΕΝ. ὅτι βελτίους αὐτοῖς ποιῶ. σκέψασθαι δ' ἔστι μάλιστα

ἀπὸ τῶν παίδων· τοὺς γὰρ πατέρας φεύγουσι, φρονοῦντες ἄριστα αὐτοῖς. οὕτω διαγιγνώσκειν χαλεπὸν πρᾶγμα ἔστι δίκαιον.

ἔστι δίκαιον *RVA*, ἔστι τὸ δίκαιον *U*. Negari nequit in archetypo a posse scriptum fuisse ἔστι τὸ δίκαιον, deinde et in a et in A articulum metrum pessumdantem expulsus esse; potest vero etiam a librario metrum negligente in Vaticano articulus additus esse. Illud crederem, si etiam nunc τὸ δίκαιον scribendum esse opinarer²⁾; nunc vero sententia mutata non Hanovio³⁾ et Meinekio⁴⁾ δίκαιον cum πρᾶγμα coniungi iubentibus adsentior, sed quid iustum sit hic non quaeri cum Dobraco consentio. Neque habeo, cur quod Dindorfius coniecit: οὕτω διαγιγνώσκειν χαλεπὸν πρᾶγμα ἔστι τὸ κρεῖττον reprehendam; sed quotiens lego quae Nub. 1409 filius et pater colloquuntur: παῖδά μ' ὄντ' ἔτυπτες; ΣΤΡ. ἔγωγέ σ' εὐνοῶν γε καὶ κηδόμενος. ΠΕΙ. Α. ἐπεὶ δὴ μοι, οὐ κἀμέ σοι δίκαιόν ἐστιν εὐνοεῖν ὁμοίως τύπτουτ' ἐπειδήπερ τόδ' ἔστιν εὐνοεῖν τὸ τύπτειν; Paupertatem dixisse conicio: οὕτω διαγιγνώσκειν χαλεπὸν πρᾶγμα ἔστιν ἐκείνο sc. τὸ εὐ φρονεῖν.

Ex eis lectionibus, quae in Vaticano a ceteris codicibus diversae a prima vel a tertia manu (*U*²⁾) inter lineas superscriptae leguntur, duae dignae sunt, quae commemorentur. v. 585 ubi *VAV*, quod metri lege excluditur, ἀθλητῶν exhibent, Vaticanus ἀσκητῶν, quod in *R* legitur, superscriptum praebet. v. 1051 in omnibus et codicibus et editionibus haec leguntur:

ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ῥυτίδων ὄσας ἔχεις,

γρ. τὰς ῥυτίδας

in Vaticano legitur: τῶν ῥυτίδων. Miror neminem de genitivo dubitavisse, qui eo usu, de quo Fischerus ad v. 694 τῆς ἀθάρης πολλὴν nonnulla adnotavit, alienissimus est. Quae legi solent, hoc valent: ὧν ἔχεις ῥυτίδων ὄσας ἔχεις ἐν τῷ προσώπῳ, cum hoc dicendum fuisse videatur: ὡς ἐν τῷ προσώπῳ ἔχεις ῥυτίδας, ὅσαι εἰσὶν sive ἐν τῷ προσώπῳ τὰς ῥυτίδας ὄσας ἔχεις, quod Aristophanem

γρ. ἀθλητῶν

scripsisse existimo. Itaque v. 585 et in archetypo a et in codice α ἀσκητῶν, in codice β aut idem aut

γρ. ἀσκητῶν

γρ. τῶν ῥυτίδων

γρ. τῶν ῥυτίδων

ἀθλητῶν, v. 1051 in archetypo a τὰς ῥυτίδας, in codice α τῶν ῥυτίδων, in codice β aut τὰς ῥυτίδας aut

γρ. τὰς ῥυτίδας

τῶν ῥυτίδων scriptum fuisse videtur.

RVU eodem iudicio ab editoribus damnati sunt v. 188 γέγονεν (*A* γέγονε), v. 316 *R* εἶα, *VA* ἀγ' εἶα (*A* ἀλλ' εἶα)⁵⁾, v. 397 add. λέγω, v. 558 γνώσκων (*A* γιγνώσκων)⁶⁾, v. 579 διαγιγνώσκειν (*A* διαγιγνώσκειν), v. 835 εἰσεργέτησα (*A* εὐεργέτησα), v. 957 οὐτ' ἔστ' (*A* οὐτι ἔστ'). v. 441 *RVU* φεύγομεν, *A* φεύγόμεν exhibent. Dindorfius et Meinekii ἀλλ' ἄνδρε δύο γυναικε φεύγομεν μίαν ediderunt, quod ego

¹⁾ Vind. Arist., p. 225. Cur Augustus Roepor inter sententias controversas dissertationi, quam de dualis usu Plantino (Bonn. 1878) conscripsit, adiectas hunc versum ab interpolatore confectum esse videri contenderit, non adsequor. — ²⁾ Z. f. d. Gw. 1866, p. 224. — ³⁾ Exercit. crit. p. 104. — ⁴⁾ Vind. Aristoph. p. 213. — ⁵⁾ Bergkii solus ἀγ' εἶα recepit; cf. Ran. 394, ubi omnes codices ἀγ' εἶα exhibent, cum motrum ἀλλ' εἶα poscat. — ⁶⁾ vide Wecklein. l. l. p. 56 sq.

interpretari non possum. Aut coniunctivo aut indicativo futuri utendum fuit ut Av. 1639 *ἡμεῖς περὶ γυναικὸς μιᾶς πολεμήσομεν*; Itaque Bergkiius et Velsenus recte fecisse videntur, quod *φεύγωμεν* scripserunt.

v. 126 cum Bergkio et Dindorfio ex communi Ravennatis, Veneti, Vaticani scriptura *κἄν μικρὸν χρόνον* legere malim quam cum Meinekio et Velseno *κἄν σμικρὸν χρόνον* ex Parisini lectione *κἄν ἐπὶ σμικρὸν χρόνον*; vide quae supra p. 1 adnotavimus.

v. 927 *RVU πάντα ταῦτα, A ταῦτα πάντα*. Hoc Bergkiius, Meinekiius, Velsenus praetulerunt, illud Dindorfiius. Bachmannus (Phil. Anz. XII, p. 371) sedecim locos collegit, ubi pronomen demonstrativum pronominali antecedens omnes codices tuentur, quinque, ubi codices differunt. Duobus locis omnes codices contrarium ordinem praebent: Vesp. 514 *ὡς πάντα ταῦθ' ἀμωστάνεις* et fragm. 294, 3 ed. Kock. *πάντα ταῦτ' ἐχρητό μοι*. Ubique illum ordinem restitui posse praeter Ran. 1130 et Pl. 979, de quo loco supra p. 8 egimus. Silentio praetermisit homo doctissimus duos locos, ubi *πάντα ταυτί* tutissimum est Eq. 99 *πάντα ταυτί καταπάσω* et Pac. 319 *πάντα ταυτί συνταράξει*. Mihi in Pluto et v. 927 et v. 531, ubi *R πάντων τούτ', AU πάντων τούτων, V τούτων πάντων* praebent, trium codicum consensui id tribuendum esse videtur, ut illic *πάντα ταῦτα*, hic *πάντων τούτων* scribatur.

Aliter de vv. 592 et 586 iudico. Illic *R κοτίνῳ, VU κοτίνῳ, A κοτίνου*, hic *R κοτίνῳ στεφάνῳ* (lemma scholii: *κοτίνῳ στεφάνου*), *V κοτίνου στεφάνῳ, AU κοτίνῳ στεφάνῳ*. Ex *κοτίνῳ*, quod Bergkiius et Meinekiius receperunt, Porsonus novi adiectivi dativum *κοτίνῳ* effecit, quod Dindorfiius et Velsenus receperunt, Meinekiius (Vind. Arist. p. VIII) recipere se debuisse dixit. Kappeynius van de Coppello ad v. 586 adnotat: „Ven. habet *κοτίνου στεφ.*, quod bene Graecum esse videtur; eodem modo dicitur *στέφανος δάφνης* et *δάφνιος*“. Weckleinius (Mus. Rhen. XXIV, p. 549) paene constantem inscriptionum usum *στεφανῶσαι χρυσοῦ, θαλλοῦ στεφάνῳ* lectionem *κοτίνου στεφάνῳ* commendare rectissime dixit. Vide C. i. A II, 108° 26 *σ|τεφανῶσαι θαλλοῦ στεφάνῳ*, 660, 16 *στέφανος χρυσοῦς θαλλοῦ*, 17 id., 18 *στέφ|ανος χρυσοῦς θαλλοῦ* et cf. Xenarch. fr. 13 ed. Kock. *φιλόφως εἶχε γὰρ ὁ παῖς ἄφυλλον στέφανον ἀμφικείμενον*, Plat. Symp., p. 212 E *ἐστεφανωμένον αὐτὸν κιττιοῦ τέ τινα στεφάνῳ διασεῖ καὶ ἴον*. Quae cum ita sint, cum Weckleinio utroque loco *κοτίνου* praeferre malim.

v. 197 codices haec exhibent:

RVU ἢ φησιν οὐκ εἶναι βιωτὸν αὐτῷ τὸν βίον
A ἢ φησιν ἄβιωτον αὐτῷ τὸν βίον.

Dindorfiius edidit:

ἢ φησιν οὐκ εἶναι βιωτὸν τὸν βίον,

Meinekiius et Velsenus:

ἢ φησιν οὐ βιωτὸν εἶναι τὸν βίον,

Bergkiius:

ἢ φησιν οὐ βιωτὸν αὐτῷ τὸν βίον,

sed in praefatione pro *αὐτῷ* fortasse *εἶναι* scribendum esse dixit.

Aristophanes neque hoc nec quod Dindorfiius scripsit voluisse videtur, quippe qui *φημί* verbo negationem aut cum infinitivo praemittere soleat ut Eq. 570 *οὐ μαχεῖσθαι φασιν*, Nub. 902 *οὐδὲ γὰρ εἶναι πάντ φημι δίκην*, v. 903 *οὐκ εἶναι φής*; Vesp. 593 *οὐχὶ προδώσειν ὑμᾶς φασίν*, v. 1024 *οὐκ ἐκτελέσει φησίν*¹⁾ aut sine infinitivo ut Ach. 771 *οὐ φατι τάνδε χοῖρον ἤμεν*, Nub. 1059 *οὐ φησι χοῖναι τοὺς νέους ἀσκεῖν*, v. 1139 *οὐ φασίν ποτε οὕτως ἀπολήψουσθ'*, Vesp. 1027 *οὐδενὶ πώποτε φησι πιθέσθαι*, v. 1029 *οὐδ' ὅτι πρώτιστ' ἤρξε διδάσκειν, ἀνδραροῖς φήσ' ἐπιθέσθαι*, v. 1036 *οὐ φησιν δέσας καταδροδοκῆσαι*, Ran. 1167 *οὐ φημι τὸν Ὀρέστην κατελθεῖν οἴκαδε*, Plut. 509 *οὐ φημι ἂν λυσαιτεῖν σφῆν*²⁾. Uno loco negatio *φημί* verbum sequitur: Nub. 1044 *ὅστις σε θεομῶ φησι λοῦσθαι πρῶτον οὐκ ἔάσειν*, ubi *οὐκ* cum *ἔάσειν* ex usu satis noto unam notionem efficit. Quae cum ita sint, si in libris scriptum esset, *ἢ οὐ φησιν εἶν' αὐτῷ βιωτὸν τὸν βίον* hanc lectionem ad Aristophanem auctorem

1) cf. Nub. 686 *οὐ φανεῖν ἐφασκεν ὑμῖν*. — 2) cf. Lys. 703 *οἱ δὲ πέμψειν οὐκ ἐφασκον*.

referre non dubitarem, cf. Ach. 769, Eq. 953, Lys. 128; nunc vero verisimilius est et in archetypo *a* et in *β* hoc scriptum fuisse:

οὐκ εἶναι βιωτὸν
ἢ φησιν εἰν' ἀβίωτον αὐτῷ τὸν βίον

et inde in *a* et in Vaticanum transiisse ἢ φησιν οὐκ εἶναι βιωτὸν αὐτῷ τὸν βίον, in Parisinum omissio infinitivo ἢ φησιν ἀβίωτον αὐτῷ τὸν βίον.

De εἶναι infinitivi elisione dubitavi, sed dubitare desii. Nam etsi ex eis locis, quos Meinekius Com. IV, p. 150 collegit, unus Av. 1340 ab ipso Meinekio aliisque ex Bentley coniectura sic scriptus: ψευδαγγελῆσειν ἄγγελος elisioni illi iam non magis patrociniatur quam Phrynichi fragmentum (54 ed. Kock.), ubi αἰτίαν ἔχει πονηρὸς εἶναι τὴν τέχνην recte legitur, tamen duobus qui restant locis Nub. 1357, ubi εἶναι ᾗσασκε scribere possis, et Ran. 692, ubi Velsenus ex Brunckii coniectura εἶναι ᾗ τῇ πόλει scripsit, εἰν' ἔφασκε et εἰν' ἐν τῇ πόλει scribendum esse concedet, qui Eq. 751 παρῆν' ἐς τὴν πόλιν, Av. 976 διδόν' aut δοῦν' ἔνεστι, Eurpol. fr. 341 (ed. Kock.) ἀπῆν' εἰς τὰ φρούρια comparaverit. Neque adsequor qui possit factum esse, ut comici, quae Kruegeri¹⁾ fuit sententia, in passivis terminationibus *ω* diphthongum elidere vellent, in activis nollent.

v. 1141 *RU* ἐφ' ᾧ γε μετέχων κατὸς, ᾧ τοιχωρῶν, *V* ἐφ' ᾧ μετέχων κτλ., *A* ἐφ' ᾧτε exhibent; editores omnes ἐφ' ᾧτε scripserunt. Si ullum Comicorum locum novissem, ubi ἐφ' ᾧ cum infinitivo legeretur²⁾, ἐφ' ᾧ γε scribendum esse dicerem, quia γε particula caute concedentes uti solent, praesertim in brevibus enuntiatis ad alterius verba aptatis; cf. v. 550 ἡμεῖς γ' οἵπερ καὶ Θραυσοβούλω Διονύσιον εἶναι ὄμοιον, v. 795 ἔνδον γε παρὰ τὴν ἐστὶν ὡσπερ νόμος, v. 1019 ὅπῃτε προτείνον γε δραχμῆς εἴκοσι, v. 1037 εἰ τοιγάρτοι γ' ὁ δακτύλιος ὢν τηλίας, v. 1135 εἰ πῶν δέει γ' ὢν δυνατὸς εἰμί σ' ὠφελεῖν; nunc vero ἐφ' ᾧτε recte scribi puto; cf. v. 1000. Ach. 722. Thesm. 1162.

v. 153 Parisinus solus ταῦτ' ὄν τοῦτο δρᾶν exhibet, *R* αὐτὸ τοῦτο δρ., *VU* ταῦτ' τ. δρ. Editores ταῦτ' ὄν scripserunt; ego ταῦτ' ὄν praefendum puto. Nam etsi Aristophanem ταῦτ' ὄν forma non omnino abstinnisse Nubium versus 1281 ἔλαυν κάτωθεν ταῦτ' ὄν ὕδωρ πάλιν docet, tamen ubicunque per metrum licet ταῦτ' ὄν scribendum esse videtur. Ac recte Weckleinus I. I. p. 30 Nub. 234 πάσχει δὲ ταῦτ' ὄν τοῦτο scribi iussit³⁾.

Antequam ad eos locos transeamus, ubi *KAU* peccantibus *V* solus veram lectionem servare videtur, eos quos *V* solus corruptos exhibet colligere ex re erit.

Ac primum quidem omisit Venetus solus vv. 120. 583. 912 ἄν, v. 136 *τι*, v. 144 λαμπρὸν καί, vv. 166. 167. 337. 896⁴⁾. 897 γ', v. 172 τὰς⁵⁾, v. 265 τιν', v. 273 φέσει, v. 389 πάνν, vv. 424 et 680 *τι*, v. 444 σιῆθι, v. 501 *καί*, v. 502 γάρ, v. 523 δήπου, v. 563 ἦδη, v. 566 πῶς οὐχί, v. 807 ᾗσι, v. 822 ἦν, v. 838 εἶ, v. 971 μὰ *A'*, v. 1003 *τις*, v. 1102 ἀλλ', v. 1152 ἡμῶν. Deinde addidit solus Venetus v. 164 *νή*, v. 166 ὄ, vv. 306 et 387 τοῖς, v. 350 γάρ, vv. 356 et 438 οὖν, v. 377 γ' post μήν, vv. 464 et 893 δ', v. 510 *κινί*, v. 516 οὐσί⁶⁾, v. 615 καὶ ante τῆς, v. 903 οὗτος, v. 939 τὸν, v. 1011 γ', v. 1086 *τε*, v. 1092 *τι*, v. 1131 ὄς. Tum verborum ordine mutato haec exhibet: v. 57 πάνν ταχ', v. 107 ἦνίκα δ' ἄν, v. 132 ἐστὶν ὁ παρέχων, v. 137 οὐδείς ἄν, v. 312 τῶν ἀρχῶν κρημῶμεν τὸν λαοῦτον μιμούμενοι, v. 426 με εἶνα, v. 507 ἀνθρώπων ὅσ' ἄσ', v. 511 οὐτ' ἄν τέχνην, v. 629 πεπράγατε μακαρίως, v. 747 ἐπόησε μάλλον, v. 817 δ' ἀποψώμισθα, v. 867 ἐστὶν ἐνύους, v. 870 οὐδενὸς ἡμῶν, v. 940 σεμνοῖς ἱματίως, v. 969 πεποίηκέ μοι, v. 1173 βλέπειν ὁ πλοῦτος ἤρξατο⁷⁾.

¹⁾ Gr. Gr. II, § 12, 4. — ²⁾ Ne Fritzsche quidem, qui ad Thesm. 1162 eo loco, de quo agimus, ἐφ' ᾧ γε legendum esse dixit, ad comicos provocavit, sed ad Xen. Hell. II, 2, 20 et Thuc. I, 113. Ex Xenophonte poterat addere An. IV, 2, 19, 4, 6. Hellen. VI, 3, 18. Agesil. 4, 1. Apud Thucydidem etiam I, 126, 11 et IV, 30, 4 ἐφ' ᾧ cum indicativo futuri coniungitur; nam ἐφ' ᾧ cum infinitivo coniuncti ne apud Thucydidem quidem ullum novi exemplum. — ³⁾ De inscriptionum Atticarum usu cf. Schmollingii dissertationem „Über den Gebrauch einiger Pronomina auf attischen Inschriften“ in Zogr. Sedimentum a. 1882. p. 4. — ⁴⁾ v. 896 solus Dindorfius edidit τῶ ψύχους ἴσους, Bergkiius, Meinekius, Velsenus τῶ ψύχους γ' ἴσους, recte hi quidem, cf. quae supra de v. 1141 disseruimus. — ⁵⁾ τὰς a pr. in etiam *R* omisit; *R*²⁾ addidit. — ⁶⁾ Exercit. crit. p. 26, ubi adde Xen. An. III, 2, 25 ἀργοὶ ξηρ. — ⁷⁾ vide p. 6.

Iam vero ex reliquis Venoti solius vitiis graviora quaedam enumeremus omissis, quae vulgaria sunt¹⁾: v. 75 μέθετόν με νῦν (RAU μέθεσθῆ νῦν μου, A μέθεσθῆ μου τὸ), v. 109 εὐτυχῶς (RAU ἀτεχ-
νῶς), v. 139 ὄπου (RAU ὄπως), v. 181 γίνεται (RAU πράττεται), v. 199 φράσον (RAU φράζε), v. 205
λαμβάνει (RAU λαβεῖν), v. 228 παρών (RAU λαβών), v. 245 ἐπέτυχες οὐδὲ πώποτε (RAU οὐκ ἐπέτυ-
χες πώποτε)²⁾, v. 255 οὐ γὰρ καιρὸς (AU ὡς ὁ καιρὸς, R ὡς καιρὸς, corr. R³⁾), v. 285 φέρων (RAU
ἄγων), v. 428 μηδὲν (RAU οὐδὲν), v. 431 γνήσεται (RAU γίνεται, scr. γίγνεται), v. 461 ἐκπορίζομεθ³⁾
(vide p. 9), v. 514 βυρσοδεψεῖν (RAU σκυτοδεψεῖν, scr. σκυλοδεψεῖν), v. 515 πῆξας (RAU ῥήξας),
v. 549 πενίας πτωχείαν (RAU πτωχείας πενίαν), v. 551 τοῦτ' αὐτὸ (RAU τοῦτο), v. 580 ἀποκομίζει
(RAU ἀποπέμπει), v. 665 μέντοι γε (RAU μὲν γε), v. 824 ἐλθωμεν (RAU ἴωμεν), v. 834 τότε (RAU
τέως), v. 911 ἐστὶ μοι τὴν ἔμαντοῦ πόλιν (RAU προσήκει τὴν ἔμαντοῦ μοι πόλιν), v. 1013 νῆ Αἴα
(RAU ὀχουμένην)⁴⁾, v. 1044 αἰσχρόμοι (RAU ὑβρίζομοι)⁵⁾, v. 1047 ἄλλοις (RAU πολλοῖς), v. 1161
τί δῆτ' (RAU καὶ τί ξτ'), v. 1169 εἰς (RAU πρός).

Vides Venetum non eum esse, cuius auctoritati plus tribuendum sit quam ceterorum codicum
consensui. Itaque neque Dindorfio v. 933 ex Veneto solo ὃν ἦγες μάρτυρα pro εἶχες, quod in RAU
legitur, scribenti neque Bergkio v. 1190 Veneti solius lectionem αὐτόματος ἐλθῶν ceterorum lectioni
αὐτόματος ἦκων⁶⁾ praeferenti adsentieris, praesertim cum saepius Venetum synonyma substituisse
memineris (181. 285. 514. 580. 824. 834. 911). Ne v. 406 quidem, ubi RAU οὐκ οὐκον ἰατρὸν εἰσαγαγεῖν
ἐχρῆν τινα; V εισάγειν exhibet pro εισαγαγεῖν, Bergkii et Dindorfii aoristum, Meinekii et Velsenii
praesens praetulerunt, a trium codicum lectione discedendum esse videtur; cf. Av. 1177 οὐκον δῆτι
περιπόλους ἐχρῆν πέμψαι κατ' αὐτὸν εὐθύς. v. 448 Velsenii solus ex solo Veneto δεδιότες pro δεδιότε
recepit non deceptus, ni fallor, Veneti auctoritate, quippe qui in talibus rebus codicum auctoritatem
prae nullam esse probe sciat, sed quia in versu proximo ἀπολιπόντες legit; sed hoc recte legi nego.
Ex Velsenii enim scripturae discrepantia luculentissime apparet in archetypo a inde a v. 446 haec
scripta fuisse:

δεινότατον ἔργον παρὰ πολὺ
ἔργων ἀπάντων ἐργασόμεθ' εἰ τὸν θεὸν
ἔρημον ἀπολιπόντε ποι φευξόμεθα
τηνδὶ δεδιότε μηδὲ διαμαχοόμεθα.

Ac sic Bergkii, Meinekii, Dindorfii scripserunt, sed Meinekii adnotavit: „ἐργασόμεθ' εἰ: ἐργασα-
μένω (quidni ἐργασόμεθα?) et 447 ἀπολιπόντες εἰ Dobraeus.“ Hinc Velsenii hausit, quae solus edidit:
ἐργασόμεθα, τὸν θεὸν ἔρημον ἀπολιπόντες εἰ φευξόμεθα nescio qua ratione ductus. Ego neque in codi-
cum lectione quid reprehendi possit⁷⁾ intellego et in Velsenii lectione εἰ ab initio enuntiati tam longe
recedere aegre fero. Ac dualis formam etiam v. 449 (πεποιθότε pro πεποιθότες, quod in omnibus
codicibus legitur) restitui recte iussisse videtur Naberus Mnem. N. S. XI, p. 43.

Etiam de v. 1078 a Velsenio dissentio, qui, quod in solo Veneto legitur, ἐπέτρεψ' ἐγὼ communi
ceterorum codicum lectioni ἐπέτρεπον praetulit; nam quod Exercit. crit. p. 22 sq. scribendum proposui:

οὐκ ἂν ποτ' ἄλλω τοῦτ' ἐπέτρεπον ἂν ποιεῖν,

id verum esse nunc etiam magis confido, postquam de Veneti auctoritate rectius iudicare didici.
Quae illic collegi ἂν particulae in eodem enuntiato iteratae exempla, eis nunc unum addere libet,
ubi ἂν cum καὶ intensivo crasi coniunctum in eodem enuntiato alterum ἂν sequitur: Vesp. 171 οὐκον
καὶ ἂν ἐγὼ αὐτὸν ἀποδοίμην δῆτ' ἂν; et Eq. 13, ubi non dubito, quin ex Hirschigii coniectura ad Lysi-
stratae versus 191 τίς ἂν οὐκ γένοιτ' ἂν ὄρκος; similitudinem post τίς particula ἂν interiecta scribendum

1) v. 240 Meinekii, Dindorfii, Velsenii non debent ex uno V edere μικρόν; vide supra p. 1. De v. 531 ubi
solus V τούτων πάντων exhibet vide p. 11. — 2) vide Exercit. crit. p. 19 sq. — 3) vide Exercit. crit. p. 21 sq. cf. quae
Weickelmanni Mus. Rhen. XXIV, p. 549 dixit. Apud Sophoclem OR 1050 εὐρέσθαι pro εὐρηθῆναι scribendum esse cum
Bellermanno consentio. — 4) vide Exercit. crit. p. 19. — 5) vide Exercit. crit. p. 16 sq. — 6) vide Exercit. crit. p. 22.
Bachmanni l. l. p. 86. Ran. 1165 ἦκειν Velsenii cum Hirschigio, ubi codices omnes ἐλθεῖν. — 7) De ποι cf. Ach. 1035
ἀπίων οὐμωξέ ποι. Thesm. 792 καὶ ἐξέλητ' τὸ γυναιὸν ποι.

sit: τίς ἂν οὖν γένοιτ' ἄν; nam sic enuntiata incipere Aristophanes amavisse videtur, cf. τίς ἂν οὖν κτλ. Vesp. 348. Eccl. 363, τί ἂν οὖν Thesm. 707, πῶς ἂν οὖν Eq. 17. Thesm. 22, unde etiam Plut. 335 aliquid praesidii peti possit codicibus hunc versum sic exhibentibus: τί ἂν οὖν τὸ πράγμα εἴη καὶ πόθεν; καὶ τίνη τρόπῳ contra Meinekium, qui τί τὸ πράγμα ἂν εἴη καὶ πόθεν; καὶ τίνη τρόπῳ scripsit¹⁾.

v. 452 et v. 878 *R* et *β* inter se consentientes et sibi constantes οὗτος et οὗτοσί Aristophane invito inseruisse iudicandi essent, si Velsenus illic:

θάρρει· μονώτατος γὰρ ὁ θεὸς οἶδ' ὅτι
pro θάρρει· μόνος γὰρ ὁ θεὸς οὗτος οἶδ' ὅτι

recte coniecisset, hic:

ἄπυσι τοῖς Ἑλλήσιν ὁ θεὸς ἔστιν, εἰ
pro ἄπυσι τοῖς Ἑλλήσιν ὁ θεὸς οὗτος, εἰ

recte edidisset. Illic enim Venetus solus οὗτος omittit, hic *KAU* ὁ θεὸς ἔσθ' οὗτοσί (*U* οὗτος) εἰ, Venetus ὁ θεὸς ἔσθ' οὗτι exhibent. Sed quod praeter hos duos locos Plutum non a sectatoribus i. e. ab hominibus iustis, sed ab adversariis solis ipsi succensentibus ὁ θεὸς οὗτος vocari recte observavit, homini de Aristophane optime merito fraudi fuisse videtur. Nam ut non dicam hos duos versus inter se tueri, illic hunc potissimum deum natura inimicum paupertati victorem evasurum esse οὗτος pronome adiecto maiore vi contenditur, hic ad gravitatem, ne dicam maiestatem verborum, quibus homo iustus utitur, satis apte pronomen additum est, quod nisi cum contemptu dici non posse nemo evincet. Ac copula deleta hic totus locus:

νῆ τὸν Αἴα τὸν σωτήρα, πολλοῦ γ' ἄξιος
ἄπυσι τοῖς Ἑλλήσιν ὁ θεὸς οὗτος, εἰ
τοὺς συκοφάντας ἔξολεῖ κακοὺς κικῶς

his satis similis est: Eq. 609 δεινά γ' ὦ Πόσειδον, εἰ μηδ' ἐν βυθῷ δουήσομαι — διαφυγεῖν τοὺς ἱππέας, Av. 1269 δεινὸν γε τὸν κήρυκα τὸν παρὰ τοὺς βροτοὺς οὐχόμενον, εἰ μηδ' ἔλποτε νοστήσει πάλιν, Ach. 315 τοῦτο τοῦπος δεινὸν ἤδη καὶ ταραξικάρδιον, εἰ σὺ τολμήσεις ὑπὲρ τῶν πολεμίων ἡμῖν λέγειν, Vesp. 426 τοῦτο μέντοι δεινὸν ἤδη νῆ Αἴ', εἰ μαχομέμεθα, Lys. 779 καὶ γὰρ αἰσχρὸν τουτογί, ὦ φίλταται, τὸν χρησμὸν εἰ προδώσομεν, Plut. 329 δεινὸν γὰρ εἰ τρωβόλου μὲν ἐνεκα ὡσιζόμεσθ' ἐκάστοι' ἐν τῆγκλησίμῳ, αὐτὸν δὲ τὸν Πλούτων παρῆτην τῷ λαβεῖν, quibus enuntiatis omnibus vides copulam deesse. Quae cum ita sint, etiam his duobus locis Venetum, non *KAU* peccasse indicabimus. Neque aliter de v. 1148 iudicare possum, etsi voreor ne in inconstantiae crimen incurram, quippe qui in Exercitationibus criticis prioribus eos damnaverim, qui codicis alicuius scripturae una parte contra ceteros comprobata eiusdem reliquam cum ceteris congruentem ex coniectura simul immutarent. Illic enim *KAU* hunc versum intolerabilem praebent:

ἔπειτ' ἀπολιπὼν τοὺς θεοὺς ἐν τῷ θοῖ²⁾ μενεῖς,

Venetus versus iustum hunc:

ἔπειτ' ἀπολιπὼν τοὺς θεοὺς ἐν θάδε μενεῖς.

quem editores recipere non dubitaverunt. Mihi parum verisimile videtur in archetypo a ἐνθάδε scriptum fuisse et aliquo casu et in *R* et in *β* in ἐν τῷ θοῖ mutatum esse; contra facile creditur, in Veneto versus illum intolerabilem sanatum esse adverbio synonymo substituto ut v. 878. Sed gravius est, quod haec versus clausula ἐν τῷ θοῖ μενεῖς apud Aristophanem ter recurrit: Nub. 814 οὗτοι μὰ τὴν δμῖγλῆν ἔ' ἐν τῷ θοῖ μενεῖς, Vesp. 1442 οὗτοι μὰ τὴν Αἴμητ' ἔ' ἐν τῷ θοῖ μενεῖς, Thesm. 225 οὐ γὰρ μὰ τὴν Αἴμητ' ἔ' ἐν τῷ θοῖ μενεῖ. Itaque Aristophanem scripsisse suspicor:

ἔπειτ' ἀπολιπὼν τὸν Αἴ' ἐν τῷ θοῖ μενεῖς,

deinde postquam τὸν Αἴ' casu infelici interciderit τοὺς θεοὺς interpositum esse. Mercurius esuriens

¹⁾ Quod Velsenus dedit: τί ἂν οὖν τὸ πράγμα καὶ πόθεν; καὶ τίνη τρόπῳ non ad Meinekium, sed ad Cobotum referendum fuit auctorem; vide Mnem. II, p. 221. Mihi Bergkii et Dindorfii recte fecisse videtur, quod καὶ priore expulso ediderunt: τί ἂν οὖν τὸ πράγμα εἴη; πόθεν καὶ τίνη τρόπῳ cf. Av. 592 πλουτεῖν δὲ πόθεν δώσομεν αὐτοῖς; — ²⁾ Hoc adverbium in inscriptione Attica archonto Euclide votustiore in οἰ desinens vidi in Palingenesia Atheniensi a. 1880. nr. 4668, lin. 13.

ut hominibus terrorem iniceret a Iove iracundo se venisse v. 1107 significaverat et lepidius Cario hoc loco Mercurii condicionem ad suae humilitatem detrahens illum num Iovem erum suum derelicturus sit interrogat quam numi deos, quorum unus est Mercurius.

Iam vero eos locos enumeremus, ubi *RAU* vitiiis inquinati sunt, quibus Venetus se liberum praestat.

v. 256 παρόντας (*V* παρόντ'), v. 286 ἄπασιν ἤμιν (*V* ἤμιν [scrib. ἤμῖν] ἄπασιν)¹⁾, v. 307 γρυλλίζοντες (*V* γρυλλίζοντες), v. 340 θανμαστόν (*V* θανμάσιον), v. 621 ἐγκατακλινοῦντες (*V* ἐγκατακλινοῦντ'), v. 707 εὐθὺς ἐγὼ μὲν (*V* ἐγὼ μὲν εὐθὺς), v. 715 οὐκ ὀλίγας εἶχε(ν) (*V* εἶχεν οὐκ ὀλίγας), v. 781 ἐνειδίδουν (*V* ἐπειδίδουν)²⁾, v. 948 οἷ (*V* οἷ ἤ, scrib. ὀτιή)³⁾, v. 975 *R* ἦν ἠνθῆ, corr. in ἦν *R*⁴⁾, ἦν δὴ *AU* (*V* ἦν), v. 1037 τυγχάνει (*V* τυγγάνοι), v. 1116 ἐπιθύει (*V* ἐτι θύει), v. 1131 πρὸς (*V* περὶ). Adde duos locos, ubi *RAU* inter se differentibus *V* solum veram lectionem servare editores consentiunt: v. 342 γε (*R* γε τι, *A* τι, *U* τὸ) et 1122 ὄσ' (*R* θ' ὄσ'⁴), *A* ὄς, *U* ὄς), v. 1205 recte legitur ταῖς μὲν ἄλλαις γὰρ χύτραις propter metrum γὰρ α μὲν particula dissociata ut Lys. 595 ὁ μὲν ἦκων γὰρ. Illic a librariis et in *R* et in *β* ordo sollemnis Aristophane invito restitutus (ταῖς μὲν γὰρ ἄλλαις), in *V* γὰρ in γε mutatus est (ταῖς μὲν ἄλλαις γε).

Etiam v. 203 editores ex Veneto δειλότατόν (*RAU* δειλότατός) ἐσθ' ὁ πλοῦτος recipiendum esse consentiunt, cum v. 1049 quod Venetus solus praebet ἀκόλαστος (*RAU* ἀκόλατός) ἐστὶν αἰεὶ τοὺς τρόπους sc. ὁ νεανίας eidem reiciant, rectissime utrumque. Nam ubi de certis quibusdam hominibus agitur, adiectivum praedicativum aut masculinum aut femininum sit necesse est, ubi de hominum genere vel generibus, recte neutro adiectivi praedicativi utuntur ut Vesp. 27 δεινόν γε τοῦσ' ἄνθρωπος ἀποβαλὼν ὄπλα, Av. 451 δολερόν μὲν αἰεὶ κατὰ πάντα δὴ τρόπον πέφικεν ἄνθρωπος, Plat. com. fr. 43, 1 (ed. Kock.) γυνὴ καθεύδουσ' ἐστὶν ἀργόν. Illo priore vero Pluti loco Dindorfius non recte fecit, quod Πλοῦτος nec tamen δειλότατος scripsit, recte ceteri, quod et πλοῦτος et δειλότατον; nam in sententiis illis, ad quas Chremylus provocat⁵⁾, πλοῦτος nomen appellativum, non proprium erat. Etiam v. 573 ex *RV* ὄς ἐστιν ἄμεινον πενία πλούτον recipiendum est pro ἀμείνων, quod editores nescio cur praetulerint.

v. 607, ubi *RAU* οὐ μέλλειν χρῆ σ', *V* οὐ μέλλειν χρῆν σ' exhibent, Meinekius solus Venetum secutus est, Blaydesium secuturum esse inde colligo, quod ad Eccl. 581, ubi ex codicibus *B* χρῆ, *RNI* χρῆν exhibent⁶⁾, hoc adnotavit: „Praestat fortasse χρῆν. cf. ad Pl. 607.“ Etiam mihi χρῆν scribendum esse videtur (cf. Av. 364 οὐ μέλλειν ἐχρῆν. fr. 2 ed. Kock. οὐ μέλλειν ἐχρῆν), praesertim cum χρῆν sac-

¹⁾ Bergkii solus ἄπασιν ἤμιν scripsit; vide Kockium et Blaydesium ad Av. 386. Egerium ad Lys. 124. — ²⁾ cf. Blaydesium ad Thesm. 218. — ³⁾ ὀτιή καταλύει si scribitur, procelesnaticus in versus initio vitatur ut Lys. 11 ὀτιή παρὰ μὲν, ubi *R* solus, et Pac. 211, ubi *S* (Marcianus 475) solus et Vesp. 786 ὀτιή κατ' ἐμάντων et Nub. 756 ὀτιή κατὰ μῆνα, ubi omnes codices ὀτιή servarunt. Av. 181 Dindorfius contra codices ὀτιή δὲ πολεῖται scripsit; Blaydesius, qui ὀτι δὲ πολεῖται edidit, postea ad Pac. 211 ὀτιή δὲ πολεῖται scripsit. Ceterum Richtero no lotus in ὀτι particulae syllabam alteram cadat ad Vesp. 863 et Av. 1575 ὀτιή τὸν ἄνδρ' pro ὀτι τὸν ἄνθρωπον et Plut. 746 ὀτιή βλέπει pro ὀτι βλέπει scribi iubenti neutro loco obsequendum puto. — ⁴⁾ Quod de Rav. et Ven. p. 38 conieci, nunc improbo. — ⁵⁾ cf. Eur. Phoen. 597 δειλὸν δ' ὁ πλοῦτος καὶ φιλόψυχον κακόν. (Carch. fr. 10 Nck.) et fr. 237 ὁ πλοῦτος δ' ἀμαθίῳ δειλὸν θ' ἴσμε. — ⁶⁾ Alio loco (L. C. 1885, p. 182 sq.) nupor in Velsoni Ecclesiazusarum editionis censura de eorum codicum, quibus homo doctissimus ibi usus est, origine et affinitate quam brevissimo quid sentirem indicavi, quam sententiam hic paucis confirmabo. Ac primum quidem *B* et *Γ* ad eundem fontem referendos esse ex his locis apparet, ubi ambo soli peccant: om. vv. 43. 461. 628. 633. 802. 988. 1136—1182, v. 357 om. ὄνυσον—ἀπόδρα, v. 363 om. μοι—τινα. v. 365 om. μένοιον—ἀρνήσεται, v. 398 om. πρῶτον Νεοκλειδης, v. 559 om. κατὰ τί—v. 561 λοιπόν, v. 800 om. ἦν—801 αὐτοῖς. Horum archetypi eundem fontem fuisse quem codicis *A* inde apparet, quod *ABΓ* soli vv. 24—26, v. 81 ἄλλος, v. 198 καὶ omittunt, v. 3 δισός pro σάς, v. 175 πράγματα βαρέως, v. 188 μισθοφορῶντας pro μισθοφορεῖν ζητούντας, v. 200 γεναὺ χρησιός, v. 234 σοῖζουιν exhibent. *N* codicem ad *ABΓ* propius accedere quam ad *R* docent hi loci ubi (*A*)*BΓN*idem vitium traxerunt, *R* intactus mansit: v. 223^b om., v. 243 ἐπιθυμοῖσιν pro ἐπιθυμῶσουσιν, v. 303 om. ἐν τοῖς στεφανώμασι, v. 374 τριβάσιον pro χιτώνιον, v. 385 πάντες σκυτιόμοι pro πάντας σκυτιόμοις, v. 441 ἐφη πράγμ' εἶναι pro εἶναι πράγμ' ἐφη, v. 575 εὐτυχίασι pro εὐφελίασι, v. 611 add. τοῦτον, v. 616 ζητοῦσαν pro ζητήσουσιν, v. 666 om. αὐθις. Hinc apparet v. 581 duas codicum classes χρῆν testari.

pissime in *χοή* corruptum sit; vide Eq. 535, ubi Ambrosianus solus *χοήν*, ceteri *χοή*, Av. 1434, ubi *A*, Thesm. 74, ubi Suidas, vv. 793. 832. 966, ubi *RG* *χοή* exhibent.

De v. 989, ubi *RAU* *ἔνεκεν*, *V* *ἔνεκα* praebet, quae in Libellis societatis philologiae Berol. VIII, p. 194 adnotavi, etiamnunc mihi probantur; sed quod tum dixi, exspectanda erunt, quae Blaydesius ad Nub. 420 se adnotaturum esse promisit.

v. 993 codicum lectiones hae sunt:

<i>R</i>	<i>ἀλλ' οὐχὶ τοίνυν ὁ βδελυρός</i>	<i>τὸν νοῦν ἔχει</i>
<i>V</i>	<i>ἀλλ' οὐχὶ νῦν ὁ βδελυρός ἔτι τὸν νοῦν ἔχει</i>	
<i>A</i>	<i>ἀλλ' οὐχὶ νῦν ὁ βδελυρός</i>	<i>τὸν νοῦν ἔχει</i>
<i>U</i>	<i>ἀλλ' οὐχὶ νῦν ὁ βδελυρός</i>	<i>τὸν νοῦν ἔχει.</i>

Bergkii et Dindorfii, cum *ἀλλ' οὐχὶ νῦν ὁ βδελυρός ἔτι τὸν νοῦν ἔχει* ederent, hanc ipsam Veneti lectionem esse non magis compertum habuisse videntur quam Meinekii, cum Vind. Arist. p. 219 haec scriberet: „Elmsleius *ἀλλ' οὐχὶ νῦν ἔθ' ὁ βδελυρός*, praeunte Brunckio qui edidit *ἀλλ' οὐχὶ νῦν γ' ὁ βδελυρός ἔτι τὸν νοῦν ἔχει*. Hoc omisso *γ'* recepit Bergkii. Rav. *ἀλλ' οὐχὶ τοίνυν ὁ*, unde feci *ἀλλ' οὐχὶ τοι νῦν ὁ βδελυρός*, nam *ἔτι* cur interponatur nihil causae est.“ Postquam quod Bergkii recepit in Veneto legi Velsenus aperuit, id non amplecti etsi imprudentis esse videtur, tamen non possum a me impetrare, ut Aristophanem non hoc potius scripsisse suspicer: *ἀλλ' οὐχὶ καὶ νῦν ὁ βδ. τ. ν. ἔ.* cf. Pac. 316 *οὔτι καὶ νῦν ἔστιν αὐτὴν ὅστις ἐξαιρήσεται*, quem locum frustra tentarunt, et Ach. 502 *οὐ γὰρ με καὶ νῦν διαβαλεῖ Κλέων*; hoc enim ex *ABCPA* recipiendum esse puto, non *νῦν γε* ex *RI*.

v. 1139 *V* hoc praebet:

καὶ μὴν ὁπότε τί σκενῆριον τοῦ δεσπότου,

RAU: καὶ μὴν ὅτε γε σκενῆριον τοῦ δεσπότου.

Illud Bergkio, Dindorfio, Veleno placuit, hoc Meinekii ita accepit ut *καὶ μὴν ὁπότε γε σκενῆριον τοῦ δεσπότου* scriberet. Ac *γε* eo commendatur, quod Aristophanes *καὶ μὴν* particulis sociatis praesertim si adversativam vim habent uno vel pluribus vocabulis intermissis *γε* adiungere solet, cf. Nub. 4 *καὶ μὴν πάλαι γ' ἀλεκτριούνος ἦκουσ' ἐγώ*, 1185 *καὶ μὴν νερόμισται γ'*, 1414 *καὶ μὴν ἔβαν λλευθέρως γε καὶ γὰρ* aliaque ex exemplis a Welrio l. l. p. 11 congestis. Etiam certius est non *ὅτε*, sed *ὁπότε* scribendum esse; nam Aristophanes in his enuntiatis iterativis aut *εἰ* aut *ὅπότε*, non *ὅτε* cum optativo coniungit: Eq. 1340 *ὁπότε εἶποι τις ἐν τῆγκλησίμῃ* (v. 1350 *εἰ γε δύο λεγοίτην ῥήτορε*), 1343 *τούτοις ὁπότε χρήσιμὸς τις προσμίσις*, Vesp. 279 *ὁπότε ἀντιβολοῖ τις*, Av. 505 *χάπ' ὅθ' ὁ κόκκυξ εἶποι κόκκυ* (508 *εἰ τις καὶ βασιλεύσει*), 512 *ὁπότε ἐξέλθοι*, Eccl. 62 *ὁπότε ἄνθρωπος εἰς ἀγορὰν οἰχοῖτό μου*, Plut. 1019 *ὁπότε προτείνοντες γε δραχμὰς εἰκόσις*, 1145 *ὁπότε τι ληρθεῖν κωνουρήσας ἐγώ* (εἰ 93. 1006. 1073).

De v. 271 Exercit. crit. p. 23 cum Meinekio falso dixi in Veneto *ἡμᾶς ἔπειτ'* logi; secundum Velsenum enim in *RAU* *ἡμᾶς*, in *V* *ἔπειτ'* scriptum est. Nunc mihi in archetypo *a* et in *u* pronominie interpretamento primum superscripto, deinde in textum recepto

μῶν ἄξιοις φρακίσις ἡμᾶς ἔπειτ' ἀπαλλαγῆναι

scriptum fuisse, deinde in Veneto pronominie, in *R* et in *β* *ἔπειτα* delendo versus ad iustum modum reductus esse videtur.

Iam de variis lectionibus quibusdam in Veneto adscriptis vel superscriptis pauca addenda sunt.

Ac primum quidem inde a v. 594 apud Velsenum haec leguntur:

παρὰ τῆς ἑκάτης ἔξιστιν τοῦτο πυθέσθαι,

εἴτε τὸ πλουτεῖν εἴτε τὸ πεινῆν βέλτιον. φησὶ γὰρ αὐτῆ

τοὺς μὲν ἔχοντας καὶ πλουτοῦντας δειπνον κατὰ μῆν' ἀποπέμπειν,

τοὺς δὲ πένητας τῶν ἀνθρώπων ἀπαῖζειν πρὶν καταθεῖναι.

v. 596 codicum lectiones hae sunt:

R *κατὰ μῆνα προσάγειν*

V *κατὰ μῆν' ἀπὸ πέμπειν* superscripto *γρ. κατὰ μῆνα προσάγειν*

Bibl. Jag.

A κατὰ μῆν' ἀποπέμπειν
U κατὰ μῆνα προσπέμπειν.

Videtur igitur in *β* κατὰ μῆν' ἀποπέμπειν, in *α* κατὰ μῆν' ἀποπέμπειν scriptum fuisse. Illud etiam in archetypo fuisse et poetæ ipsi dandum esse satis probabile est¹⁾; nam προσάγειν de hostiis non minus recte dicitur quam ἀποπέμπειν de Hecates conis quas homines divites non ipsos deposuisse consentaneum est.

v. 695 ἔπειτ' ἐπειδὴ μεστός ἦν, ἀνεπαυόμην, quem versum *A* omittit, in *RV* a pr. m. legitur ἀνεπαυόμην, sed in margine et in *V* et in *R* (a tertia manu *R*⁴⁾ γρ. ἀνεπαυόμην, quod in *U* legitur, adscriptum est. Etiam hoc loco in *α* duplex fuisse videtur lectio. Ἀνεπαυόμην scribendum esse Exercit. crit. p. 35 sq. satis demonstrasse mihi videor²⁾.

v. 871 *RA* χρήματα, *V* πράγματα adscripto γρ. χρήματα, *U* χρήματα superscripto πράγματα. Utraque lectio iam in archetypo *α* fuisse videtur. Aristophanes quin χρήματα scripserit, dubitari nequit³⁾.

Haud aliter v. 311, ubi quod verum est λαβόντες solus *R*, *V* ἦν λάβωμεν sed in margine: τὸ ἐξῆς οὐκοῦν σε λαβόντες κρεμῶμεν, *AU* ἦν λάβωμεν exhibent, in archetypo *α* et in *α* scriptum fuisse videtur: ἦν λάβωμεν γίνεται λαβόντες, ut v. 1110 τέμνεται, unde in *R* et *U* γίνεται, in *A* τέμνεται, in *V* τέμνεται γρ. γίνεται transit. Nam τέμνεται scribendum esse cum Meinekio et Velseno consentio. Cf. Stengelium in Symbolis Joachimicis I, p. 177 sq.

v. 50 Bergkii, Dindorfii, Velsenus ἐν τῷ νῦν χρόνῳ scripserunt et sic *AU*, Ravennas βίαι, Venetus ἔτει et in margine: γρ. γένει καὶ χρόνῳ. Ἐν τῷ νῦν βίαι, quod Meinekii et Kappeynii receperunt, Christianum olere Bergkii non sine causa adnotasse videtur; ἔτει in ἔτι mutatum ego olim defendi De Rav. et Ven. p. 11, nunc quia non habet, quo referatur, improbo. Ἐν τῷ νῦν χρόνῳ, quod in archetypo *α* fuisse et *AU* et Venetus testantur, nihil habet, quod reprehendi possit; tamen quoniam in archetypo posse praeter χρόνῳ etiam γένει scriptum et illud ad hoc interpretandum additum fuisse negari nequit, si quis ἐν τῷ νῦν γένει scribere maluerit, ego non repugnabo; cf. Euripidis fragmentum 696 (ed. Nauck) οὐδὲν δίκαιόν ἐστιν ἐν τῷ νῦν γένει.

Eas varias lectiones, quae vv. 581. 730. 1093 ad λήμιας, περιέψησεν, ὑπεπίτιον adscriptae sunt: γνώμαις, ἀπέματιεν (schol. Rav. περιέψησεν: ἀπέματιεν), ὑπεπεριον mera interpretamenta esse apparet. Quod ad v. 106 in Veneto adscriptum est γρ. ἐμοῦ, non maioris momenti esse ex Suida disci potest s. v. οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν ἐγώ. Ἀιτικῶς ἀντὶ τοῦ πλὴν ἐμοῦ. κτλ.

v. 367 ἀλλ' οὐδὲ τὸ βλέμι' αὐτὸ κατὰ χρόαν ἔχει. Sic *AU*, *RV* ἔχεις, sed in Veneto in margine γρ. μένει adscriptum est. Bergkii, Meinekii, Dindorfii ἔχει scripserunt, quod ex usu Aristophanis dictum esse ex eis, quae Kockii ad Eq. 1354 adnotavit, apparet. Velsenus, qui Philol. XXIV, p. 150 contra me (De Rav. et Ven. p. 11) et Meinekium (Vind. p. 211) μένει glossema esse dixerat, cur nunc μένει receperit, nescio; ego μένει, quippe quod glossemati similis sit quam ἔχει, ab Aristophane scriptum esse negaverim.

v. 136 ὅτινα in Veneto tanquam varia lectio ad ὅτι δὴ adscriptum undecumque ortum nihili est.

v. 396 νῆ τὸν Ποσειδῶ. *BAE*. τὸν θαλάττιον λέγεις; quid γρ. βοιώτιον λέγεις illud in Veneto adscriptum vellet, nemodum quantum scio aperuit.

¹⁾ Dindorfius, Meinekii, Velsenus κατὰ μῆν' ἀποπέμπειν, Bergkii προσάγειν κατὰ μῆνα; I. Herbstius Philol. XXXVIII, p. 529 Bontloei κατὰ μῆνα προσάγειν probavit. — ²⁾ Quod Kockii ad Eubulum fr. 112, 2 coniecturam meam non adnotavit, hominis doctissimi agnosco humanitatem. — ³⁾ v. 856 ubi codices οὐ γὰρ στέγλια πέπονθα νυκτὶ πράγματα ἀπολωλεκῶς ἅπαντα τὰ τῆς οἰκίας exhibent, Meinekii Vind. Aristoph. p. 217 νυκτὶ χρήματα coniecit, Velsenus cum Kappeynio νῦν τὰ χρήματα scripsit. Ego adhuc dubito; nam si δεινὰ πάσχειν, non δεινὰ πάσχειν πράγματι constanti usu dicitur (Ach. 678. Nub. 610. Av. 1171 (δεινότατα). 1225 (δεινότατα). Lys. 1098. Metagen. fr. 13, 1 (ed. Kock.)), inde non consequitur στέγλια πέπονθα πράγματα non esse dictum. Si vero non πράγματα, sed χρήματα in libris legeretur, id non cum Meinekio ad ἅπαντα τὰ τῆς οἰκίας referrom (cf. Philem. fr. 121, 3. 4 (ed. Kock.)): θνηταρὸν ἐδρῶν τήμερόν τις ἀθριον ἅπαντα τὰ τῆς οἰκίας ἀπόλωσεν), sed ad πέπονθα, cf. Nub. 816 τί χρήμα πάσχεις ὃ πάτερ; In Alexidis fragmento 179, 2 (ed. Kock.) cum Bergkio et Kockio χρήμα (codd. πράγμα) δ' ἐστὶ μοι μέγα φεάτος ἔνδον ψυχρότερον Ἀραρότος legendum esse consentio.

Perventum est ad quartam trium codicum societatem, qua haud raro Venetus, Parisinus, Vaticanus contra Ravennatem coniuncti sunt.

Ac primum eos locos enumeremus, ubi Ravennatem peccare certum est et editores plerumque consentiunt.

Omisit *R* solus vv. 33. 246 τοῦ, v. 117 πάλιν, v. 162 αὐτῶν (*V* ἡμῶν, *AU* αὐτῶν), v. 258 ἐστίν¹⁾, vv. 268. 1171 μοι, v. 279 εἰ, v. 302 γε, v. 314 τῆν, v. 413 ἐν, v. 470 τε, v. 482 καί, v. 582 σε²⁾, v. 623 τι, v. 692 δ', vv. 712. 833, v. 728 δῆ, v. 733 οὖν, vv. 819. 1118 μέν, v. 914 τοῖς, addidit solus v. 22 γε³⁾, v. 529 ἐν, v. 578 δ', v. 676 τοῦ θεοῦ, v. 823 δέ⁴⁾, v. 1179 οὐκ⁵⁾, transposita exhibet haec verba: v. 70 ἐκείθεν ἦ, v. 865 ποιῆσειν οὗτος, v. 1052 μοι μή, v. 1059, μόνον γομφίον.

His ex reliquis Ravennatis scilicet mendis haec graviora adde: v. 26 οὐ τι (*V* *AU* οὐ σε)⁶⁾, v. 59 τοῦτο κ' οὐκ (*V* *AU* τοῦτ', οὐκ), v. 67 βέλτιον (*V* *AU* βέλτιστον), v. 231 ἐμέ (*V* *AU* ἐμοῦ), v. 387 δικαίους (*V* *AU* δεξιούς), v. 424 μέν (*V* *AU* γέ), v. 438 ᾧ (*V* *AU* καί), v. 516 πάνθ' ὅσα νῦν δῆ κατέλεξας ex v. prox., in margine *R*⁴ γρ. πάντων ἀμελοῦσι (*V* *AU* τούτων πάντων ἀμελοῦσιν), v. 531 τοῦτ' (*V* *AU* τούτων), v. 564 Πλούτου δ' ἐνυβρίζειν (*V* *AU* Πλούτου δ' ἐστίν ὑβρίζειν)⁷⁾ v. 582 τοῦτο δῆπον (*V* *AU* τοῦτ ἤδη), v. 641 ἀγγέλλεται (*V* *AU* ἀγγελεῖ)⁸⁾, v. 653 ἀφικόμεθα (*V* *AU* ἀφικόμεθα)⁹⁾, v. 864 μόνους (*V* *AU* μόνος)¹⁰⁾, v. 910 δεινὸν (*V* *AU* μηδέν), v. 958 προσδέξη (*V* *AU* προσεσέξη), v. 996 τοὺς πύλακας (*V* *AU* τοῦ πύλακος), v. 1032 ἔτι (*V* *AU* ἔφη), v. 1044 ἔγωγε (*V* *AU* ἐγώ), v. 1049 τοῖς τρόποις (*V* *AU* τοὺς τρόπους), v. 1069 αἶψ' (*V* *AU* οὐκ), v. 1114 οὐδείς λιβανωτὸν ἢ (*V* *AU* οὐδείς οὐ λιβανωτὸν οὐ), v. 1146 κατέβαλες (*V* *AU* κατέλυβες), v. 1209 τούτοις (*V* *AU* τούτων).

Accedunt alii loci, ubi Ravennatem solum peccare paucis demonstrandum erit.

v. 1010 *V* *AU* καὶ νῆ *A* εἰ λυπομένην γ' αἰσθοιτό με exhibent, *R* γ' omisit, ex editoribus quattuor illis Meinekius solus addidit idque rectissime; cf. Eq. 418 καὶ νῆ *A* ἄλλα γ' ἐστὶ μου κόβαλα παιδὸς ὄντος, v. 719 καὶ νῆ *A* ὑπὸ γε δεξιότητος τῆς ἐμῆς δύναμει κτλ., v. 901 καὶ νῆ *A* ἦν γε τοῦτο Περσὶ γυναικὸς τὸ μηχανήμα, v. 1000 καὶ νῆ *A* ἔτι γέ μουσι κιβωτὸς πλέα, v. 1350 καὶ νῆ *A* εἰ γε δύο λεγομένην ἤτορε κτλ. Nub. 1227 καὶ νῆ *A* ἀποδώσειν γ' ἐπαύτως τοὺς θεοὺς. Vesp. 97 καὶ νῆ *A* ἦν ἰδὴ γέ που κτλ. Thesm. 552 καὶ νῆ *A* οὐδέπω γε εἶρηξ' ὅσα ζῆνοῖδα. v. 640 καὶ νῆ *A* ταυθούς γ' ὡσπερ ἡμεῖς οὐκ ἔχει, Ran. 70 καὶ νῆ *A* εἰ τί γ' ἔστιν ἔτι κατωτέρω, v. 863 καὶ νῆ *A* τὸν Πηλῆα γὰρ καὶ τὸν Αἰόλον κτλ. Plut. 134 καὶ νῆ *A* εὐχονται γὰρ πλουτεῖν ἄντικρυς. v. 144 καὶ νῆ *A* εἰ τί γ' ἔστι λιμυρόν.

v. 764 sq. haec leguntur: νῆ τῆν Ἐκάντην κάγω δ' ἀνυδῆσαι βούλομαι
εὐαγγελιά σ' ἐν κριβανωτῶν ὀρμηθῶ.

AU σ' ἐν, *R* σε, *V* σε ἐκ (corr. ex ἐν). Ravennatem secuti sunt Bergkii, Meinekii, Dindorfii, Velsenii. Ego ἀναδῆν cum dativo solo conjungi probe scio¹¹⁾; sed ἐν κριβανωτῶν ὀρμηθῶ verba παρ' ὑπόνοιαν addita esse apparet ac praepositione adiecta era se non caput, sed collum servi panibus sertis vincituram esse significare videtur¹²⁾.

¹⁾ Quod ego anno 1865 (De Rav. et Ven. p. 35 sq.) conieceram, quattuor annis post (Exercit. crit. p. 17 sq.) reieceram, denno coniecit a. 1872 Herwerdenus in Appendice ad studia crit. in poet. scen. gr. p. 38. Eis, quae altero loco scripsi, adde Plat. Hipparch. p. 225 D *Mῆ τοῖνον με ἐπιχερῆ ἐξαπατᾶν, ἄνδρα πρὸς βύττερον ἤδη οὕτω νέος ὢν.* — ²⁾ vide Exercit. crit. p. 14. — ³⁾ vide Exercit. crit. p. 13 sq. — ⁴⁾ vide Exercit. crit. p. 15 sq. Adde exempla ὡς ἂν ex imperativo suspensae, quae ad Ach. 44 Muellerus adtulit. — ⁵⁾ Quamquam conieco licet Aristophanem καίτοι γ' ὅτι οὐκ εἶχον οὐδὲν scripsisse, doinde καίτοι τότε οὐκ εἶχον οὐδὲν, tum καίτοι τότε ὅτι οὐκ εἶχον scriptum esse eaque verba per α in *R* transiisse, in *V* et β negationem deletam esse. καίτοι γὰρ certe Aristophani concedendum erit; nam etsi γὰρ potest et Nub. 876 et Lys. 1035 eodem librariorum vitio additum esse, quod supra notavimus, tamen Ach. 611 nondum inventum est, quod ab Aristophane scriptum esse verisimilius sit quam quod libri praebent: καίτοι γ' ἐστὶ σάφρων κἀργάτης. — ⁶⁾ vide Exercit. crit. p. 9 sq. — ⁷⁾ iam ne καὶ ἐνυβρίζειν quidem recto logi concedo, cf. Exercit. crit. p. 6. — ⁸⁾ vide Exercit. crit. p. 14 sq. Etiam nunc ἀρ' ἀπαγγελεῖ scribendum esse iudico, cf. v. 766 τοιαῦτ' ἀπαγγεῖλαντα. — ⁹⁾ vide Exercit. crit. p. 15. — ¹⁰⁾ Vide ne etiam v. 386 μόνους, quod in omnibus codicibus legitur, in μόνος commutandum sit. cf. v. 389 οὕτω πᾶν πολλὰ κέλοσας; et Ach. 52. Alexid. fr. 112, 4 (ed. Kock.). — ¹¹⁾ cf. v. 589 λήγοις ἀναδῶν. — ¹²⁾ De constanti usu, quo Attici ἐν ἐξῶν, ἐν πέδασι, ἐν πεντισυρίγγῳ δεῖν dicebant, vide Sauppilii Epist. crit. p. 58. Kock. ad Eq. 367. Cf. etiam quae infra p. 22 de colli floribus sertis redimendi more dicimus.

v. 1030 ἢ μὴδ' ὅτιοῦν ἀγαθὸν δίκαιόν ἐστ' ἔχειν.

Hunc verborum ordinem Ravennas solus praebet, *V**A**U* δίκαιον ἀγαθὸν exhibent. Editores illum ordinem acceperunt; iidem δίκαιόν ex Brunckii coniectura in δίκαιός commutarunt. Ego δίκαιον ἀγαθὸν ἐστ' improbo, δίκαιος ἀγαθὸν ἐστ' non item; sed talia ad sensum redire videntur nec possum ego negare casu et in *V* et in *β* ordinem mutatum esse posse. Ceterum hic versus mihi admodum molestus est, quem si sustuleris anus quae se adulescentulo diviti facta invidere nusquam prodit multo sibi similior hoc unum iustum esse dicat adulescentem ut sibi gratiam referat cogi. Et eum coactum iri sperare poterat, postquam Chemylus dixit: φράζει, καὶ πεπρόξεται.

v. 1033 codicum lectiones hae sunt:

R νῦν δ' ἔγ' οὐκέτι σε ζῆν οἶεται
*V**A* νῦν δέ γ' οὐκέτι ζῆν σ' οἶεται
U νῦν δ' οὐκέτι ζῆν σ' οἶεται.

Hinc in archetypo scriptum fuisse colligo:

νῦν δέ γ' οὐκέτι ζῆν σ' οἶεται

quod cur Aristophane indignum sit non intellego. Tamen Bergkii, Dindorfii, Velsenus *νῦν δέ σ' οὐκέτι ζῆν οἶεται* scripserunt, Meinekii *νῦν δέ γ' οὐκέτι σε ζῆν οἶεται*, Ravennati ut videtur nimis tribuens auctoritatis.

Quae si recte disputata sunt, vv. 1010 et 765 iis locis addendi erunt, ubi *R* omissionis, vv. 1070 et 1033 iis, ubi transpositionis dammandus est.

Iam ex versuum ordine pergamus.

v. 17 *R* ἀποκροισμένω, *V**A**U* ἀποκροισμένον exhibent. Velsenus ex Bentlei coniectura ἀποκροισμένος scripsit. Quae ipse de hoc loco Exercit. crit. p. 7 sq. disputavi, repetere nolo, praesertim cum, quidquid Aristophanes voluit, quin in archetypo *α* ἀποκροισμένον scriptum fuerit dubitari nequeat.

v. 32 *R* πρὸς τὸν θεόν, *V**A**U* ὡς τὸν θεόν exhibent; hoc Bergkii, Meinekii, Dindorfii, illud Velsenus solus scripsit, cui Bachmannus l. l. p. 115 poetae usum ἀρχόμην πρὸς τὸν θεόν postulare persuasisse videtur. Sed quae hic homo doctissimus huius usus collegit exempla, propterea non ita multum probare videtur, quia praeter v. 653, ubi ἀρχόμεσθ' ὡς τὸν θεόν scribi potuit¹⁾, ceteris locis ad ea, quae antecedeabant, πρὸς neque vero ὡς aptum erat, ad sententiam vero ὡς τὸν θεόν *α* πρὸς τὸν θεόν differre niodum demonstravit.

vv. 56. 57 Velsenus haec edidit:

ἄγε δὴ, σὺ πρότερον σαυτὸν ὅστις εἶ, φράσεις,
ἢ τὰπὲ τούτοις δεῶ; λέγειν χρὴ ταχὺ πάνυ.

πρότερον exhibent *RV*, sed *R*² et lem. schol. Rav. cum *AU* πρότερον, φράσεις solus Ravennas, *V**A**U* φράσον. Quae cum ita sint, in archetypo πρότερον et φράσον scriptum fuisse verisimilius est quam πρότερον et φράσεις neque abhorrere videntur illa eis quae hoc loco aguntur. Duo Plutum sibi prodero Chemylus voluerat, quis esset et qui factum esset, ut eandem viam irot quam Chemylus et Cario²⁾. Iam postquam Chemylus spem suam aperuit, Cario ad priorem quaestionem adgreditur, cum haec dicit:

ἄγε δὴ σὺ πρότερον³⁾ σαυτὸν ὅστις εἶ φράσον·

et Pluto respondere cunctante iratus dicere pergit:

ἢ τὰπὲ τούτοις δεῶ; λέγειν χρὴ ταχὺ πάνυ.

vv. 135. 6 Velsenus haec scripsit:

οὐκουν ὄδ' ἐστὶν αἴτιος καὶ ῥαδίως
πυῦσεῖ ἄν, εἰ βούλοιο, ταῦθ'; Πλ. ὅτιη τί δὴ;

¹⁾ vide tamen Exerc. crit. p. 15. — ²⁾ Dubito an recte Naberus l. l. v. 54 pro καὶ τοῦ δεόμενος scribendum esse dixerit ἢ τοῦ δεόμενος, cf. Eq. 437 καὶ *V**A**P**A**M**I**Θ*, ἢ recte *R*, Ran. 359 ἢ *R**V**U**M* recte, καὶ *A*. — ³⁾ πρότερον fortasse ex πρώτων factum est, cf. Nub. 553 πρώτιστον, *R* πρότερον, Thesm. 380 πρώτων (cf. Bachmann. l. l. p. 96), Suid. s. v. πρώτων; πρότερον.

Alterum versum codices sic scriptum exhibent:

R παύσειαν εἰ βούλοιο ταῦτ' ἄν; Πλ. ὅτι τί δὴ·

V παύσειεν εἰ βούλοιο ταῦτ' ἄν; κα. ὅτι δὴ; γρ. ὅτινα

A παύσειεν εἰ βούλοιο ταῦτ' ἄν; Πλ. ὅτι τί δὴ·

U παύσειεν εἰ βούλοιο ταῦτ' ; Πλ. ὅτι τί δὴ·

Bergkiius, Meinekiius, Dindorfiius, Velseniius trium codicum communi scriptura posthabita Ravennatis ita acceperunt, ut παύσειε ἄν scriberent immemores Kruegeri Gr. gr. II, § 12, 3, 2 apud poetas — *ειε* optativi voristi terminationem raro, ante ἄν fortasse nunquam elidi docentis. Cur hanc elisionem vitaverint, causa in promptu est. Ac possum ego adfirmare in comoedia illam elisionem non admissam esse ante Diphilum, qui fr. 62 (ed. Kock.) haec scripsit:

ἄγνωεῖς ἐν ταῖς ἀραις

ὁ τι ἐστίν, εἴ τις μὴ φράσειε ἠρθῶς ὀδόν,

ἢ πῦρ ἐναύσειε ἢ διαφθελερεῖ ὕδωρ

et fr. 73, 4 οὐκ ἄν ποτε Ἐδοριπίδης γυναικα σώσειε. οὐχ ὄρθς κτλ. Quanquam homines docti in hoc genere interdum peccarunt¹⁾. In Pluto v. 1171 Cobetum secutus²⁾ Meinekiius non quod codices praebent:

τίς ἄν φράσειε ποῦ ὅστι Χρήμελος μοι σαφῶς;

sed τίς ἄν φράσειε ὅπου ὅστι Χρήμελος μοι σαφῶς

scripsit. Idem ad Lys. 1086

τίς ἄν φράσειε ποῦ ὅστιν ἡ Λυσιστράτη

σε φράσειε ὅπου malle adnotavit. Haud aliter Hirschigiuss fragm. 131 (ed. Kock.):

τίς ἄν φράσειε ποῦ ὅστι τὸ Διονύσιον;

commendavisse sibi visus est, quanquam hos tres locos simillimos inter se tutari negari nequit. Nec satis causae esse ad pronomen interrogativum directum tentandum demonstravi Jahrb. f. Phil. 1868, p. 474. Itaque Ravonnatis παύσειαν illud eodem iudicio damnabimus, quo v. 1019 quod in Vaticano est προειννοῖαν et Rav. 1438 quod in *UM* legitur αἴροιαν. Quod si certum est, quae ex illa scripturae discrepantia colligitur archetypi *a* lectio

παύσειεν, εἰ βούλοιο, ταῦτ' ἄν; Πλ. ὅτι τί δὴ;

ad Aristophanem auctorem referenda erit, cf. de ἄν particulae collocatione Nub. 753 τί δῆτα τοῦτ' ἄν ὠφέλησειεν σ'; Lys. 1104 ἤπερ διαλλάξειεν ἡμᾶς ἄν μόνη, Ran. 96 γόνιμον δὲ ποιητὴν ἄν οὐχ εἴροισ ἐτι ζητῶν ἄν.

v. 152 *R* εἰς (secundum Herwerdenum εἰς) τοῦτον τρέπειν, *VAV* ὡς τοῦτον τρέπειν (*A* ῥέπειν) exhibent. In *R* ὡς in εἰς corruptum est ut in eodem versu apud Suidam s. v. ἐταῖροι Κορινθῆται, v. 242 in *V*, v. 495 in *U* nec dubitari potest, quin in archetypo *a* ὡς scriptum fuerit. Et sic editores scripserunt praeter Velsenium, cui ut εἰς reciperet Bachmannus persuasisse videtur. Is enim l. l. p. 116 Atticos nunquam ὡς ita admisisse observavit, ut significaret, quo versus quid tenderet vel dirigeretur, quam vim propriam esse praepositionibus εἰς et πρὸς. Ut hoc recte observatum sit, tamen quos h. d. repugnare vidit duos locos, Pl. 152 et Pac. 174 πρόσσεχε τὸν νοῦν ὡς ἐμῆ³⁾, inter se tutari existimo. Utrobique si per metrum licuisset poctam pro ὡς scripturum fuisse πρὸς libenter concedo⁴⁾; nunc vero cum pro πρὸς ὡς scribere dubitasse mihi non persuadebitur. Accedit tertius locus satis similis Anaxotris fr. 1 (ed. Kock.): ὁ γὰρ θεὸς τὸ ὀύγχος ὡς ἡμᾶς στρέρει, ubi ὡς in Marciano scriptum esse ex Kockii silentio sequitur.

¹⁾ Bentleyus Vesp. 276 εἶτα φλεγμήναι ἄν αἰτιῶν, Blaydesius Pac. 1033 τίς οὖν ἄν οὐκ ἐπαινέσειε ἄν coniocerunt. —

²⁾ Muem. II. p. 222; cf. Hirschig. Philol. V, p. 276. — ³⁾ Weckleinius in censura libri Bachmanni Phil. Anz. X, p. 168 προσέχειν τὸν νοῦν εἰς τινα, quod Bachm. maluit, frustra quaesitum iri rocte videtur dixisse. — ⁴⁾ Weckleinius loco modo laudato poctam sexcenties metri causa ab usu cotidiano discussisse exemplis quibusdam probavit. Nos supra eadem observatione ducti sumus p. 9. 12. 19. Hic aliud exemplum addere libet, quod Buengero debeo, qui l. l. p. 30 ubicumque per metrum licet, Aristophanem ἐξ οὐτ' dicere, ἀπ' οὐτ' metro postulante duobus locis Plut. 1113 (v. 1173 cum Velseno damnat vide supra p. 6) et in Amphiarai frgm. 31 (ed. Kock.), unde Plut. 968 scribendum esse non satis caute concludit: ἐξ οὐτ' γὰρ ὁ θεὸς αὐτοὺς ἤρξατο βλέπειν.

Exercitationes criticae in Aristophanis Plutum novae

Scrpsit

Albertus de Bamberg.

Exercitationibus criticis in Aristophanis Plutum, quos a. MDCCCLXIX edidi¹⁾, novas additurus ut nihil magis lactor quam quod Velseni huius fabulae recensione, quam tum exspectabam, a. MDCCCLXXXI in lucem edita firmissimo fundamento uti licet, ita quae inter quattuor codices, quorum notitia plenissima admirabili huius hominis doctissimi debetur diligentiae intercedat ratio primum mihi quaerendum esse existimo.

Velseni scripturae discrepantiam largissimam perlustrantem fallere non potest ex illis codicibus Ravennatem (*R*) et Venetum (*V*) saepius a Vaticano (*U*), qui est inter Urbinates 141, et Parisino (*A*), qui est inter Brunckii regiones 2712, ita differre, ut nunc illi nunc hi Aristophanis verba servare videantur.

Ut versuum ordinem sequar, Bergkii, Meinekii, Dindorfii (in Poctarum scenicorum Graecorum editione quinta), Velsenus has Ravennatis et Veneti lectiones Parisini et Vaticani lectionibus iure praetulerunt:

v. 39 *RV* δῆτα Φοῖβος, *AU* δῆθ' ὁ Φοῖβος, v. 137 *RV* ὅτι, *AU* ὄτ', v. 147 *RV* μικρόν, *AU* σμικρόν²⁾, v. 224 *RV* τοῖς, *AU* τοῖσιν, v. 244 *RV* ἐξέπεσον, *AU* ἔπεσον, v. 291 *RV* παρενσαλεύων, *AU* πυρασαιεύων, v. 392 *RV* ποῖον, *AU* ὁποῖον, v. 432 *R* σε χροῖν, *V* σ' ἐχροῖν, *AU* ἐχροῖν, v. 450 *R* ποῖαν δ', *V* ποῖαν δ', *AU* καὶ ποῖαν, v. 452 *R* ὁ θεὸς οὗτος οἷδ' ³⁾, *V* ὁ θεὸς οἷδ', *AU* οὗτος οἷδ' ὁ θεός, v. 453 *R* ἀνστήσαιο, *V* ἄν στήσαιο, *AU* ἀναστήσαιο, v. 472 *RV* ταυτί, *AU* τουτί, v. 505 *RV* εἰ, *AU* ἦ, v. 507 ἀναπισθέντ' *R*, corr. *R*⁴, ἀναπεισθέντ' *V*, ἀναπεισθέντες *AU*, v. 526 *RV* σοι (leg. σοί), *AU* σου, v. 527 *R* δάπισι, *V* δάπισι (leg. δάπισιν), *AU* τάπισιν, v. 540 *RV* add. γε, *AU* om. γε αὐτο τούτοις, v. 583 *RV* ὀλυμπικόν, *AU* ὀλυμπιακόν, v. 662 *RV* κατεκλίναμεν, *AU* κατεκλίνομεν, v. 688 *RV* om. δῆ, *AU* add. δῆ αὐτο μου ad versum mancum explendum, v. 707 *RV* ἐνεκαλυψάμην, *AU* συνεκαλυψάμην, v. 736 *RV* ὡς γ', *AU* ὡστ', v. 738 *RV* δέσποιν', ἀνεστήκει (leg. ἀνειστήκει⁴⁾), *AU* δέσποινέ γ' ἐστήκει, v. 777 *RV* ὃ τλήμων, *AU* ὁ τλήμων, v. 778 *RV* οὔτ' — οὔτι, *AU* οὔδ' — οὔδε, v. 785 *RV* ἐνδεικνόμενος, *AU* ἐνδεικνόμενοι, v. 806 *RV* δῆ⁵⁾, *AU* που, v. 886 *RV* ταῦτ' ἐστὶ πολλή, *AU* πολλή ταῦτ' ἐστὶ, v. 912 *RV* ὦ, *AU* μ' ὦ, v. 920 *RV* νῆ Δία, *AU* νῆ τὸν Δία, v. 1037 *RV* γ', *AU* δ', v. 1147 *RV* ξύνοικον, *AU* σύνοικον, v. 1182 *RV* κάμ' γ' ἐκάλει (κάμ' γε κάλει *R*, corr. in γ' ἐκάλει *A*, κάμ' γ' ἐκάλει *V*), *A* καὶ μετεκάλει, *U* καὶ μήτε κάλει, v. 1207 *RV* ἔπεισιν, *AU* ἔπεισιν.

v. 815 *RV* ὁ δ' ἐπνὸς γέγον' ἡμῖν ἐξαπίνης ἐλεφάντινος exhibent, *AU* γέγον' omittunt. Bergkii, Meinekii, Dindorfii illos secuti sunt, Velsenus cum Bentleio ὁ δ' ἵπος ἡμῖν ἐξαπίνης ἐλεφάντινος scribere maluit, non recte, si quid video; nam ἐξαπίνης adverbium verbo carere non potest. Ac verbum

¹⁾ Berolini, apud S. Calvary eiusque socium. — ²⁾ Quod Dindorfius si inverso ordine σμικρόν δι' ἀργυρίδιον scribatur σμικρόν recte legi adnotat, ordinem traditum tuctur Demosthenis Timocr. p. 763, § 201 διὰ μικρόν ἀργυρίδιον. Etiam v. 240 τὸ μικρόν ἀργυρίδιον recte legitur (*RAU* μικρόν, *V* σμικρόν). Weckleimius (Cur. epigr. p. 55) tragicos antiquiorem formam retinentes σμικρός, comicos vulgarem sermonem sequentes μικρός dicere maluisse statuit. — ³⁾ De Velseni coniectura infra p. 14 disseremus. — ⁴⁾ vide Wecklein. Cur. epigr. p. 35 sq. — ⁵⁾ vide Exercit. crit. p. 33.

tuetur Athenacus, cuius auctoritas multo pluris aestimanda est quam Pollucis¹⁾, VI, p. 229 f. hunc versum sic scriptum exhibens:

ὁ δ' ἰπνός (cod. A ὁ δειπνος) γέγονεν ἔξαπλῆς ἐλεφάντινος.

v. 1100 *RV* ᾧ καρλίον, *A* ὁ καρλίον, *U* καρλίον, *U*² ᾧ καρλίον praebent. ³Ω Bergkii et Dindorfii, ὁ Meinekii et Velseni acceperunt. Ego non dubito quin scribendum sit: σέ τοι λέγω, ᾧ Καρλίον, ἀνάμεινον; nam apud comicos nominativus pro vocativo totī enuntiatio praemittitur, nunquam interponitur aut postponitur; vide Ach. 155 οἱ Θοράκις ἴτε δέωρ', οὗς Θέλωρος ἤγαγεν, Ran. 521 ὁ παῖς ἀκολουθεῖ δέωρο τὰ σκευὴ φέρων, ib. 608 ὁ Αἰτύλος χά Στρεβλύας χά Παρόδοκας χωρεῖτε δευροὶ καὶ μάχεσθε τουτῶ, Amips. fr. 2, 1 (ed. Kock. = Mein. II, p. 701) ἡ Μανία φέω δέξβαρα καὶ κανθάρους. Vocativus et interponitur et postponitur; vide Nub. 1485 δέωρο δέωρ' ᾧ Ξανθία κλιμακα λαβίων ἐξέλθε, Vesp. 456 παῖε παῖ' ᾧ Ξανθία τοὺς σφήκας ἀπὸ τῆς οἰκίας, Lys. 451 ὁμοσε χωρῶμεν αὐταῖς ᾧ Σκόθαι ξυταξάμενοι, ib. 455 ἀποστρέφετε τὰς χεῖρας αὐτῶν ᾧ Σκόθαι, ib. 908 μὴ Α' ἀλλὰ τοῦτό γ' οἴκαδ' ᾧ Μανῆ φέρε, Ran. 437 αἰροί' ἂν αὐθις ᾧ παῖ. Blaydesius Lys. 451 se οἱ Σκόθαι malle non satis prudenter adnotavit; nam χωρῶμεν οἱ Σκόθαι dicere nemo poterat nisi unus ex Scythis. Ach. 242 πρόβ' ὡς τὸ πρόσθεν ὀλίγον ἢ κανθάρους ad similitudinem proximi versus in προῖτω 'ς τὸ πρόσθεν κτλ. commutandum esse Bachmannus in libello utilissimo, qui inscribitur 'Conjecturarum observationumque Aristophanearum specimen' (I²), p. 49 sq. eicit.

v. 166 in *RV* κναφεύει, in *AU* γραφεύει scriptum est. Dindorfius, quod Brunckius coniecerat, ὁ δέ τις κναφεύει γ' scripsit, Bergkiius ὁ δὲ κναφεύει γ', Meinekiius et Velsenus ὁ δὲ γραφεύει γ'. Illam formam Aristophani vindicandam esse cum grammatici (schol. Rav. ad h. l. ὁ δὲ κναφεύει: Τινὲς Ἀττικοὶ τὸ διὰ τοῦ κ, κοινὸν δὲ τὸ διὰ τοῦ γ. οἱ παλαιοὶ Ἀττικοὶ διὰ τοῦ κ παρὰ τὸ κ. cf. Suid. s. v. κναφεύς: παρὰ τὸ κῶ . . . καὶ ἔστι τὸ μὲν διὰ τοῦ γ κοινόν, τὸ δὲ διὰ τοῦ κ Ἀττικόν. καὶ Ἀριστοφάνης· Ἦν παρέχουσι τοῖς δεομένοις οἱ κναφεῖς κτλ.³⁾, id. s. v. γραφεύς, Pollux VII, 37 κναφεύειν (ἐφ' Ἀριστοφάνης) docent tum lapis incisus documento est: C. i. A. I. Suppl. nr. 373 f. Σίμων ἀ[νέθρηκε] ὁ κναφεύς δεκάτην. Itaque Dindorfio adsentior; cf. v. 1179 sq. ὁ μὲν ἂν ἦκων ἔμπορος ἔθυσεν ἱερεῖόν τι σιωθεῖς, ὁ δὲ τις ἂν δίκην ἀποφυγῶν, ὁ δ' ἂν ἐκαλλιερεῖτό τις, Plat. de Rep. II, p. 369 D πῶς ἢ πόλις ἀρκέσει ἐπὶ τοσαύτην παρυσκευήν; ἄλλο τι γεωργὸς μὲν εἷς, ὁ δὲ οἰκοδόμος, ἄλλος δὲ τις θηράτης; et quae Bachmannus coniecit exempla l. l. p. 58. Haec nolui praeterire, etsi orthographica⁴⁾ ad quaestionem institutam minimi momenti esse probe scio.

¹⁾ X 155 καὶ μνάρα: Ἀριστοφάνης δὲ ἐν Φοινίσσαις κέρηται τῷ ὀνόματι. ἐν δὲ Πλοῦτῳ ἴπον τὴν μνάρα καλεῖ. —

²⁾ Gottlingae 1878. — ³⁾ Eccl. 415, ubi Velseni codices aut κναφῆς aut κναφῆς exhibent. — ⁴⁾ Ravennas et Venetus recte scriptum servant v. 329 εἴνεκα (*AU* ὀπνεκα), quam formam Velsenus mutata sententia in Ecclesiastusis vel contra omnes codices (vide v. 106) reposuit, cf. Wecklein. Cur. epigr. 36 sq. Kock. ad Nub. 6. Blaydes. ad Lys. 74, v. 45 ξυνίσις, quod Meinekiius in ξυνίσις emendavit (*AU* ξυνίσις), cf. quae ego disserui Z. f. d. Gw. 1874, p. 27 sq., Parisinus et Vaticanus v. 626 ἡτέρεπισμένα (*R* εὑπερεπισμένα, *V* εὑτερεπισμένα) cf. Wecklein. l. l. p. 33 sq., v. 1007 αλεῖ (*RV* δολ). Nam Aristophanem ubique αλεῖ adhibuisse putandum esse Weckleinius l. l. p. 64 non dixisset, si compertum habuisset αλεῖ formam in codicibus Aristophanis non ita raro legi: Ach. 751 in *P*, Eq. 215 in *VAP* et a soc. na. in *A*, Av. 1478 in *B*, Ran. 1027 in *UA*, Plut. 1049 in *RA*, semel contra metrum Pl. 1140. — Bergkiius, Meinekiius, Velsenus ex *RV* v. 38 συμφῆρειν, v. 220 συμμάχους ediderunt, Dindorfius ex *AU* illic συμφῆρειν, hic συμμάχους. Mirum esset, si Aristophanes v. 218 Chremylum πῶν ξύμμαχοι (sic *RVAU*), v. 220 Plutum ἡμῖν συμμάχους dicentes fecisset; sed de formarum σύν et ξύν apud Aristophanem usu nihil dum audeo statuere. Qui post Weckleinium (l. l. p. 57 sq.) et Caucorum (in Curtii stud. in gramm. gr. et lat. VIII, 2, p. 286) de hac re diligentissime scripsit Bachmannus quod l. l. p. 112 librariorum ξύν intulisse saepius numeris σύν postulantibus convinci: certe se e Dind. adn. Oxon. (et Eq. adn. cr. Velseni) tros tantum locos sibi enotasse dixit, ubi codices contra metrum σύν praebent (Ach. 715. Th. 601. Ran. 806), ex duobus Pluti locis, ubi metrum ξύν vel ξύλ — formam postulat, v. 1147 *AU* contra metrum σύνοικον exhibere supra p. 1 vidimus, v. 503 Ravennas contra metrum συλλεξάμενοι scriptum habet, cum quinque locis (vv. 326. 504. 646. 847. 1162) omnes codices quas metrum postulat praebent has formas: συμπαρσάται, σύνεισιν, συλλήβδην, συναχειμάζετο, συμφοροτάτοιο. — ποιεῖν verbi tertiam litteram omittunt metro ut prior stirpis syllaba corripitur poscento *RV* soli vv. 14. 116. 283. 401. 475. 524. 764. 863. 1205. cum *A* vv. 433. 496. 865. 947. 1025. 1027, cum *AU* vv. 186. 623. 698. 906. 1111, *R* solus v. 233, cum *A* v. 459, cum *AU* v. 887, *V* solus v. 388, metro non poscento *RV* soli v. 747, cum *A* v. 471, cum *AU* vv. 1197. 1124, *R* solus v. 1163, contra metrum *RV* v. 576, *V* v. 978. Mihi illis locis ποεῖν κτλ. scribendum esse videtur, cf. Wecklein. l. l. p. 53 sq.

v. 184 sq. κρατούσι γοῦν κὰν τοῖς πολέμοις ἑκάστοτε,
ἐφ' οἷς ἂν οὗτος ἐπικαθέλῃται μόνος.

Sic *VAV* (sed ς in rasura in *A*); Ravennas μόνον praebet, quod Bergkiius, Meinekiius, Dindorfiius receperunt. Masculinum, quod in archetypo *a* scriptum fuisse videtur et apud Suidam s. v. ἐπικαθελθῆναι legitur, falsum esse tantum abest ut ad ea quae versu proximo Plutus respondet ἐγὼ τοσαῦτα δυνατός εἰμ' εἰς ἂν ποιεῖν aptius esse dicam. Multo vero minus Velseno adsentiri possum, qui μόνου scripsit oblitus, ut videtur, ἑκάστοτε adverbii, quod antecedit.

v. 277 *VAV* δικάζειν exhibent, quod editores receperunt praeter Velsenum, qui, quod in *R* solo legitur, δικάζει scripsit. Mihi ad eam rem, quam Cario fugit, δικάζειν infinitivus unice aptus esse videtur; is enim choreutas quod postquam eorum litterae capulus pro iudicio sorte obvenerit eo abire cunctentur reprehendit. De hoc temporis momento: τὸ γράμμα σου ἐν τῇ σοφῶ δικάζειν εἴληχε dici poterat, nondum poterat dici: τὸ γράμμα σου δικάζει. De structuris, quarum molestias Velsenus vitare voluisse videtur, vide Bachmann. I. I. p. 65.

v. 353 Velsenus scripsit:

τὸ τε γὰρ ἐξυίφνης ἄγαν
οὕτως ὑπερπλουτεῖν, τὸ τ' αὖ δεδοικέναι
πρὸς ἀνδρὸς οὐδὲν ὑγιές ἐστ' εἰρηασμένου.

Bergkiius solus quod in solo *R* legitur τότε δ' αὖ ita usus est, ut pro τὸ τ' αὖ scriberet τὸ δ' αὖ, Meinekiius in adnotatione critica τότε δ' αὖ probari posse dicit, si v. 353 τότε scribatur. Ego si Meinekium sequendum esse putarem τοτέ et τοτέ δ' αὖ scriberem, ut ille ipse Eq. 540 τοτέ μὲν πλείων τοτέ δ' οὐχί, Av. 1398 τοτέ μὲν νοτίαν στείχων πρὸς ὁδόν, τοτέ δ' αὖ βορέα σῶμα πελάζων, apud Anaxandridem Com. III, p. 183 (Kock. fr. 41) τοτέ μὲν Σπάρτην τὴν εὐρύχορον, τοτέ δ' αὖ Θήβας τὰς ἐπιταπίλους scripsit et Ran. 290 τοτέ μὲν γε βοῦς, νυνὶ δ' ὄρεός, τοτέ δ' αὖ γυνή scribere debuit. Sed ut non dicam his locis ubique τοτέ priori μὲν particulam additam esse, Blespsidemus Chremylum nunc subito divitem factum esse nunc timere dicere non potest; duo potius ei suspicionem movent, et quod subito tam dives factus est et quod summum periculum adesso dixit.

v. 413 sq. μὴ νυν διατριβῆ, ἀλλ' ἄννε πράττιαν ἐν γέ τι.

XPE. καὶ μὴν βαδίζω.

Sic quattuor illi editores omnes, quanquam *VAV* καὶ δὴ βαδίζω exhibent, quod si quid aliud ex Aristophanis usu dictum est. cf. v. 223 sq. τοὺς ξυγγεώργους κάλεισον — — *KAP.* καὶ δὴ βαδίζω, Eq. 21 λέγε δὴ μόλωμεν ξυνεχῆς ὡδὶ ξυλλαβίων. *OIK. A.* καὶ δὴ λέγω μόλωμεν. Nub. 778 εἰπέ δὴ. *ΣΤΡ.* καὶ δὴ λέγω. v. 1097 σκοπέι. *AIK.* καὶ δὴ σκοποῦ. Pac. 326 sq. παῦε παῦ' ὀρχοῦμενος. *XOP.* ἦν ἰδοὺ καὶ δὴ πέπυμαι. Av. 175 βλέπον κάτω. *EP.* καὶ δὴ βλέπω. 548 sq. ἀλλ' ὅτι χρὴ δρᾶν, σὸν δὲ δάσκει παρών — — *II.* καὶ δὴ τοῖνον πρῶτα διδάσκω. Thesm. 214 ἀπόδουθι τοῦτ' εὐλομάτιον. *MN.* καὶ δὴ χαμαί. Eccl. 1014 λέγ' αὐτὸ εἰ ποτε κᾶστι; *GP. A.* καὶ δὴ σοι λέγω.

v. 464 in extremo versu *VAV* νομιζέιτον, *R* νομιζετε exhibent; hoc Bergkiius, Meinekiius, Velsenus, illud Dindorfiius recepit. Possis dubitare, num, ubicumque per metrum fieri possit, etiam contra codicum auctoritatem dualis forma restituenda sit, ut vv. 72. 75. 449. 458, ubi Naberus l. I. πύ-θησθάν, μέθεσθάν οὐν, πεποιθότε¹), νομιζέιτον scribi iussit, sed *VAV* codices dualem ad metrum convenientem praebentes non sequi etiam maioris est audaciae.

v. 505 in codicibus haec leguntur:

R εἰ πύσαι ταύτην βλέψας πόθ' ὁ Πλοῦτος
V εἰ παύσει ταῦτ' ἦν βλέψη πόθ' ὁ Πλοῦτος
A ἦ παύσει ταῦτ' ἦν βλέψη πόθ' ὁ Πλοῦτος
U ἦ παύσει ταῦτ' ἦν βλέψη ποθ' ὁ Πλοῦτος.

Editores *ελ*, non ἦ recepisse supra vidimus; παύσει, quod ei fiducia, qua Chremylus Plutum oculis

1) vido tamen supra p. 13.

recuperatis egestatis mala sublaturum esse sperat, quam maxime convenit, ut a me ipse desciscens¹⁾ recipiendum esse cum Meinekio et Velseno consentiam, trium codicum consensus maxime efficit, cui etiam id dandum esse iudico, ut *ταυτ' ἦν βλέψη* (si finem imponet, cum oculos recuperaverit) scribatur, cf. 126 *ἐὰν ἀναβλέψης*. 136 *ὁμῶς παύσειεν, εἰ βούλοιο, ταυτ' ἄν*. Ac Meinekios se *ταυτὶ* vel *ταυτα* quam *ταύτην* malle in adnotatione indicavit.

v. 595 de *αὐτη* forma, quam *VAU* praebent, nulla est dubitatio, nisi quod Herwerdenus in Appendice p. 39, ubi in *R αὐτη* legi testatur, haec adicit: „quod nescio an praestet.“ Ego me nescire fateor, utrum Aristophanes *αὐτη* an *αὐτῆ* scripserit; sed prudentius sit tres codices sequi, praesertim cum ipse Herwerdenus p. 40 de *R* verissime haec adnotavit: „lota adscribitur, saepe etiam ubi ei litterae locus non est.“

v. 1088 sq. *ἀλλ' εἰσιτέ²⁾ εἶπω· τῷ θεῷ γὰρ βούλομαι
ἐλθεῖν ἀναθεῖναι τοὺς στεφάνους τούσδ' οὓς ἔχω.*

Pro *οὓς*, quod in *VAU* legitur, *R* solus *ὡς* exhibet, quod ut reciperet ne ego Velseno persuascri³⁾ vereor; nam non iam credo Aristophanem *ὡς ἔχω* pro *ὡσπερ ἔχω* dixisse. Lys. 609 sq. *ὡς ἔχω* quoniam ad *ἐπιδείξω* referendum esse apparet (cf. Eq. 153), duobus tantum locis omnes codices *ὡς ἔχω* pro *ὡσπερ ἔχω* exhibent: Eq. 488 et Lys. 376. Illic Kockius O. Schneiderum secutus *πρωτον δ' ἄς ἔχω τὰς κοιλίας κιλ.* scripsit, hic de versus medii scriptura dubitatur.

Iam ad eos locos transeamus, ubi *VAU* eisdem inquinati sunt vitiis, *R* veram lectionem servat.

v. 42 *ἐκέλευσε* (*R ἐκέλευε*), v. 78 *οὐχὶ διὰ* (*R οὐ διὰ*), v. 210 *λυγέως* (*R τοῦ Λυγέως*), v. 298 add. *καί*, v. 443 *ζῶον* (*R ζῶον*), v. 572 om. *γ'*, v. 585 *ἀθλητῶν* (*R ἀσκητῶν*)⁴⁾, v. 670 *πρόσπολος* (*R πρόπολος*)⁵⁾, v. 768 *τὰ καταχύσματα* (*R καταχύσματα*), v. 876 *οἴμωζ' ἄρα σὺ* (*R οἴμωξ' ἄρα σὺ*, scrib. *οἰμῶξ' ἄρα σὺ*), v. 999 *προσπέμψεν* (*R προσαπέπεμψεν*), v. 1037 *τηλία* (*R τηλίας*)⁶⁾, v. 1045 *ἑωρακέναι* (*R ἑορακέναι*), v. 1111 om. *δῆ*, v. 1140 *σε* (*R σ' ἄν*).

v. 800 sq. *εὖ πάνν λέγεις· ὡς Δεξίνικός γ' οὐτοσί
ἀνίσταθ' ὡς ἀρπασόμενος τῶν λαχάδων.*

γ', quod in solo *R* legitur, praeter Dindorfium editores omnes receperunt; Blaydesius recepturus esse videtur, quippe qui ad Thesm. v. 934 *νῆ Δ'* *ὡς νῦν δῆ γ' ἀνήρ* conferri iubeat Ach. 327 *ὡς ἔχω γ'*. Pl. 800 *ὡς Δεξίνικός γ' οὐτοσί*.

v. 1041 *στεφάνους γέ τοι καὶ δᾶδ' ἔχων πορεύεται*. Secundum Velsenum *R στεφάνους* et *δᾶδας*, *VAU στέφανον* et *δᾶδ'* exhibent. Editores et *στεφάνους* et *δᾶδ'*⁷⁾ recipienda esse consenserunt. Contra Herwerdenus in Studiis criticis in poetas scenicos Graccorum p. 75 haec scribit: „Tam in Veneto secundum Cobetum quam in Ravennati e collatione mea scriptum exstat *στέφανον*, quod igitur poetae reddatur“⁸⁾. Idem in Addendis Pluti Thierschianae p. 273 ex Bekkeri collatione de Ravennatis lectione adnotatum est. Ac sive *R* ad *VAU* accedit sive non accedit de *στεφάνους* illo dubitare licet. Vide Eccl. 690 sq. *πᾶσι γὰρ ἄρθωνα πάντα παρέξομεν, ὥστε μεθυσθεῖς αὐτῷ στεφάνῳ πῶς τις ἄπεισιν τὴν δᾶδα λαβαῖν*, Plat. com. fr. 69, 7 (ed. Kock.) *στέφανον ἐπειθ' ἐκίστω δόσω φέρειν τῶν ξυμπονῶν* et Plat. Symp. p. 212 D de Alcibiade *ἐπιστῆναι ἐπὶ τὰς θύρας ἐστεφανωμένον αὐτὸν κίττω τέ τινα στεφάνῳ δασεῖ καὶ ἴων καὶ τεινίως ἔχοντα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πάνν πολλὰς*. Sed de Polemone aliud narratur et apud Horatium Sat. II, 3, 256 sq. dicitur ex collo furtim carpsisse coronas, postquam est impransi

¹⁾ vide Exercit. crit. p. 10. — ²⁾ Sic Stangerus. — ³⁾ Exercit. crit. p. 6. — ⁴⁾ vide supra p. 10. — ⁵⁾ Possis dubitare, num *πρόσπολος* praeferrendum sit, qua forma Sophocles ubique utitur, OC. 1053 de doorum ministris. Sed apud Aristophanem his metrum *πρόπολος* formam postulat Nub. 436, ubi Nubes de suis loquuntur ministris, et fr. 684, 3 (ed. Kock.), ubi de Phoebi ministris agitur. Adderem Ran. 1333, si ibi *πρόπολος*, non *πρόμολον* scribendum esse homines docti consentirent. — ⁶⁾ Ad hanc scripturae discrepantiam referendum esse puto, quod Zonaras Lox. p. 1727 et masculinum *τηλίας* et femininum *τηλία* testatur. Quod addit *ὄρος ὁ Μιλήσιος τὴν περιφέρειαν τοῦ κοσμίον λέγει*, de huius interpretationis veritate valde ego dubito. Ex editoribus Dindorfius solus *τηλία* scripsit. — ⁷⁾ cf. v. 1052. — ⁸⁾ Inter ea, quae in Appendice ex sua Ravennatis collatione Herwordenus adnotat, nihil memoratu dignius est quam v. 721 *κατέπασεν* et v. 1082 *διασπικλωμένῃ* in *R* legi et v. 201 supra *δρασπίης* scriptum esse *ἐγκρατῆς*.

corruptus voce magistri et apud Valerium Maximum VI, 9 ext. 1 (sertis capite redimito) et apud Lucianum Bis accus. 17 (ὁ δὲ μετὰ τοῦ ἀλλοῦ καὶ τῶν στεφάνων ἐπιστάς — ἀφαιρεῖται τοὺς στεφάνους). Confer Antiph. fr. 199 (ed. Kock.) ἐπὶ κῶμιον εἰ δοκεῖ ἔωμεν ὡσπερ ἔχομεν. Β. οὐκοῦν δ᾽ ἄδῃ καὶ στεφάνους λαβόντες et fr. 272 στεφάνους] ἐνεγκεῖν δέδρο τῶν χρηστῶν δύνῃ καὶ δ᾽ ἄδῃ χρηστὴν ἡμιμένην χρηστῶ περὶ. Solebant enim in conviviis interdum pluribus coronis uti, quibus capita, colla, pectora redimirent¹⁾. Ac plures coronas se habere adulescens ille ebrius in Pluto vv. 1088. 89 indicat. Quae cum ita sint, etsi in archetypo α στεφάνων scriptum fuisse credi potest, tamen Aristophanem στεφάνους voluisse admodum probabile est.

v. 531 *R* ἀποροῦντα, *VAV* ἀποροῦντας exhibent; illud Bergkii et Dindorfii receperunt; Meinekii et Velsenii ἀποροῦντι ex Valckenarii coniectura scripserunt. Dativus necessarius esse videtur; sed vide ne etiam probabilius sit, quod Weckleinus l. l. p. 18 coniecit: ἀποροῦντων.

v. 850 ὡς ἀπόλωλα δέλλαιος. Sic *VAV*, *R* δέλλαιος, quam formam, ubi pænultima brevitate metrum posceret, restituendam esse Dindorfius ad Soph. El. 849 adnotavit ad Ar. Eq. 139 provocans, ubi *R* solus δέλλαιος exhibet.

v. 1020 *R* solus χροιάς, *VAV* χροίας. Illud editores praeter Dindorfium spreverunt, quanquam apud Aristophanem metrum diphthongum ter poscit: Nub. 718. 1012. 1016, nusquam excludit cf. 1171. Com. IV, p. 628, fr. XCV b. Apud Euripidem metrum flagitat χροίαν Bacch. 457, χροιά Cycl. 517.

v. 67 *VAV* δέσποτα, *R* δέσποτα corr. ex ᾧ δέσποτα. Non hoc sed δέσποτα in archetypo fuisse confido, sed qui Ravennatem scripsit fortasse postquam errans veram lectionem restituit eandem rursus delevit ut v. 449 ὄπλοισι, quod in archetypo scriptum fuit, rasura ex ὄπλοισιν, quod verum est, correxit. Certe ᾧ δέσποτα in omnibus codicibus legitur apud Aristophanem his locis: Eq. 960. Vesp. 142. 420. Pac. 257. 275. 824. 875. Ran. 1. 272. Pl. 20. Ran. 301 *RVAU* δεῦρ' ᾧ δέσποτα, *M* δεῦρο δέσποτα, 318 *VUAM* ἐκεῖνο δέσποθ', *R* ἐκεῖν' ᾧ δέσποθ'. Uno loco praeter Pl. 67 codices omnes ᾧ omitunt: Pac. 377, ubi cum Richtero Bergkii, Meinekii, Dindorfii ἀντιβολῶ σε δέσποτα scripserunt, qui iidem Pl. 67 cum Velseno ἐστ' ᾧ δέσποτα maluerunt. Blaydesius illic ἀντιβολῶ σ' ᾧ δέσποτα scripsit. Apud novae comoediae poetas δέσποτα nonnunquam metrum poscit, vide Antiph. fr. 74, 5. Nicostr. 15, 1. Amph. 27, 4. Philem. 22, 1. 73, 5. 90, 1. Metro non poscente legitur δέσποτα Philem. fr. 18. 133, 1²⁾.

Exhausimus Ravennatis, Veneti, Parisini, Vaticani scripturae discrepantiam; quod si non sine fructu factum esse videatur, id non tam mihi laudi verti velim quam Velseno.

¹⁾ cf. Garekii de coronis convivalibus excursus, quem libro, qui inscribitur Q. Horatii Flacci carminum librum primum collatione scriptorum Graecorum illustr. Hal. 1860, p. 163 inseruit et C. Fr. Hermannii Antiqu. priv. ed. II. Blumner. p. 245. — ²⁾ In Equitibus Populum ubique ᾧ Δῆμε adloquuntur (50. 725. 732. 746. 769. 773. 777. 820. 850. 905. 910. 1152. 1173. 1260. 1341), uno loco, si codicibus fides habenda est, Δῆμε: v. 1207 τί οὐ διακρίνεις δῆμ' (δῆμ' ου. M.); sed ibi Kockius τί οὐ διακρίνεις δῆθ', Velsenus οὐ διακρίνεις ᾧ δῆμ' coniecerunt.

Index locorum.

Ar. Plut. 32 . . . p. 19	Ar. Plut. 386 . . . p. 18	Ar. Plut. 765 . . . p. 18	Ar. Plut. 1141 . . . p. 12
" " 45 . . . " 2	" " 391 . . . " 8	" " 800 . . . " 22	" " 1148 . . . " 14
" " 50 . . . " 17	" " 406 . . . " 13	" " 815 . . . " 1	" " 1163 . . . " 10
" " 54 . . . " 19	" " 413 . . . " 21	" " 838 . . . " 7	" " 1171 . . . " 20
" " 56 . . . " 19	" " 431 . . . " 9	" " 845 . . . " 5	" " 1173 . . . " 6
" " 67 . . . " 23	" " 441 . . . " 10	" " 850 . . . " 23	" " 1179 . . . " 18
" " 72 . . . " 21	" " 446—448 . . . " 13	" " 856 . . . " 17	" " 1190 . . . " 13
" " 73 . . . " 8	" " 449 . . . " 13	" " 878 . . . " 14	" " 1205 . . . " 15
" " 75 . . . " 21	" " 452 . . . " 14	" " 903 . . . " 7	" Ach. 242 . . . " 2
" " 98 . . . " 6	" " 461. 462 . . . " 9	" " 927 . . . " 11	" " 502 . . . " 16
" " 126 . . . " 11	" " 464 . . . " 21	" " 933 . . . " 13	" " 1023 . . . " 7
" " 136 . . . " 20	" " 465 . . . " 13	" " 968 . . . " 20	" Eq. 13 . . . " 13
" " 147 . . . " 1	" " 485 . . . " 3	" " 979 . . . " 8	" " 488 . . . " 22
" " 152 . . . " 20	" " 505 . . . " 21	" " 989 . . . " 16	" " 1207 . . . " 23
" " 153 . . . " 12	" " 517 . . . " 4	" " 993 . . . " 16	" Nub. 1357 . . . " 12
" " 157 . . . " 8	" " 531 . . . p. 11. 23	" " 1005 . . . " 6	" Vesp. 276 . . . " 20
" " 166 . . . " 2	" " 564 . . . p. 18	" " 1007 . . . " 2	" " 1176 . . . " 7
" " 185 . . . " 21	" " 573 . . . " 15	" " 1010 . . . " 18	" Pac. 174 . . . " 20
" " 196 . . . " 7	" " 578 . . . " 10	" " 1020 . . . " 23	" " 316 . . . " 16
" " 197 . . . " 11	" " 586 . . . " 11	" " 1030 . . . " 19	" " 377 . . . " 23
" " 203 . . . " 15	" " 592 . . . " 11	" " 1033 . . . " 19	" Av. 1575 . . . " 15
" " 258 . . . " 18	" " 595 . . . " 22	" " 1041 . . . " 22	" Lys. 451 . . . " 2
" " 260 . . . " 3	" " 596 . . . " 16	" " 1042 . . . " 7	" " 1086 . . . " 20
" " 271 . . . " 16	" " 607 . . . p. 7. 15	" " 1044 . . . " 9	" Thesm. 27 . . . " 7
" " 277 . . . " 21	" " 670 . . . p. 22	" " 1051 . . . " 10	" Ran. 692 . . . " 12
" " 281 . . . " 3	" " 688 . . . " 1	" " 1078 . . . " 13	" " 1163 . . . " 13
" " 286 . . . " 15	" " 695 . . . " 17	" " 1088 . . . " 22	" Eccl. 581 . . . " 15
" " 335 . . . " 14	" " 701 . . . " 5	" " 1089 . . . " 22	" " 1037 . . . " 7
" " 343 . . . " 3	" " 702 . . . " 7	" " 1100 . . . " 2	" frgm. 131 . . . " 20
" " 353 . . . " 21	" " 746 . . . " 15	" " 1111 . . . " 17	
" " 367 . . . " 17	" " 755 . . . " 8	" " 1139 . . . " 16	

